

SLOVENSKI

Poročevalec

Izdaja in tiska Casopisno podjetje Slovenski poročevalec - Direktor: Rudi Janžura - Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vojnakič - Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 1 in 3, telefon 23-522 do 23-526 - Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica 11, t/l, telefon 23-529 do 23-536 - Oglasi: oddelki Ljubljana, Titova cesta 1, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-852 - Poštni predal št. 29 - Ziro račun pri Komunalni banki Ljubljana 900-784/1-247 - Mesečna naročnina 220 din

O praznovanju 40-letnice KPJ

Centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije je poslal 15. novembra pismo, v katerem so navedene naloge organizacij in vodstev Zveze komunistov Jugoslavije ob praznovanju 40-letnice ustanovitve KPJ. V pismu je rečeno med drugim:

Aprila 1959 bo minilo 40 let, odkar je bila ustanovljena revolucionarna organizacija delavskega razreda Jugoslavije, Socialistična delavska stranka (komunistov). Leta 1959 potoče tudi 40 let, odkar sta bili ustanovljeni Zveza sindikatov in Zveza komunistične mladine Jugoslavije (SKOJ). Ustanovitve teh revolucionarnih organizacij in njihovo delovanje v obdobju preteklih let, je bilo odločilnega pomena za jugoslovanske narode. Komunistična partija Jugoslavije je kot organizator in voditelj revolucionarnega gibanja v naši deželi odigrala odločilno vlogo v zgodovini naših narodov in za zmago socializma. Danes pa Zveza komunistov Jugoslavije v novih razmerah nadaljuje in razvija to glavno borbo za izgraditve socializma, za lepše in srečnejše življenje vseh delovnih ljudi.

Izvršni komite CK ZKJ in odbor za praznovanje 40-letnice KPJ, ki mu predseduje tovariš Tito, sta potem, ko sta tako ocenila pomen ustanovitve partijskih in drugih revolucionarnih organizacij, sklenila, da se vse leto 1959 praznuje kot jubilejno leto. Obletnico ustanovitve KPJ, razrednih sindikatov in Zveze komunistične mladine Jugoslavije bomo praznovali kot vseljudeški praznik, kar najbolj slovesno. Vse ta praznovanja bomo obživljali bogate tradicije našega revolucionarnega gibanja v želji, da bi z njimi seznanili vse naše ljudi, da bi se na njih vzgajala mlada generacija in tako še z večjimi uspehi nadaljevala borbo naše revolucionarne Partije.

In prav zato — je rečeno v pismu — ker bo to jubilejno praznovanje vseljudeško, ker mora zajeti vse državljane in ker bodo v njem sodelovale vse družbene organizacije, imajo organizacije Zveze komunistov Jugoslavije pri tem posebno pomembne naloge in morajo prevzeti važno organizacijsko vlogo.

Praznovanje 40-letnice ustanovitve KPJ ni zamišljeno samo kot manifestacija privrženosti naših delovnih ljudi k politiki Zveze komunistov Jugoslavije in vlogi, ki jo ima le-ta kot organizatorica revolucionarnega boja in voditeljica socialistične graditve. Namen praznovanja je poleg ostalega tudi, da bi se v našem političnem življenju ne bi ohranile in obnavljale revolucionarne tradicije, temveč da bi se na njihovih temeljih razvijala široka politično - vzgojna dejavnost. Proučevanje revolucionarnega boja KPJ v raznih obdobjih naše najnovije zgodovine naj bo tudi v pomoč za razumevanje sodobnih idejno - političnih stališč ZKJ, ki so navedena v programu ZKJ in so vodilo njene politike.

V tem smislu nudi praznovanje 40. obletnice velike možnosti organizacij ZKJ, da svojo neposredno dejavnost še bolj poveže z uresničevanjem nalog iz programa ZKJ in da ob tem izboljša delo pri socialistični vzgoji najširših plasti delovnih ljudi. Naloga vseh organizacij ZKJ je prav to, da med praznovanjem 40-letnice ZKJ še globlje posežejo v vsa področja našega družbenega življenja in še posebej v zavest ljudi, ne pa da se omejijo samo na zunanje manifestacije in prireditve. Praznovanje nudi možnost, da komunisti še bolj razvijajo politično delo in da se njihov vpliv pri reševanju aktualnih političnih problemov še bolj občuti.

V pismu so še posebej poudarjene konkretne naloge organizacij ZKJ. V zvezi s tem je rečeno:

Da bi organizacije Zveze komunistov lahko čim uspešneje izpolnile naloge, ki jih imajo v zvezi s praznovanjem, je potrebno, da vsaka organizacija razmisli, kako bi se najbolje vključila v to praznovanje. Razumljivo je, da morajo osnovne organizacije poleg drugega razmisлити tudi o tem, katere revolucionarne dogodke na njihovem delovnem področju je ve-

RAZPRAVA V EKONOMSKO-FINANČNEM ODBORU GENERALNE SKUPSCINE OZN

Multilateralno finansiranje

Finančna pomoč ob enostranskih političnih pobudah ima lahko škodljive politične in gospodarske posledice, je izjavil jugoslovanski delegat

NEY WORK, 20. nov. (Tanjug). V ekonomsko-finančnem odboru OZN so predložili obrazložitve o načrtih dveh resolucij, ki se nanašajo na finansiranje ekonomskega razvoja. Ameriški delegat je pojasnil načrt, ki poziva vlade, naj v letu 1959 predložijo nove podatke in nove iniciative na področjih tehnične pomoči, izvoza privatnega kapitala, posojil itd. Jugoslovanski delegat Janvid Flere je pojasnil smisel načrta druge resolucije, do katere je prišlo na predlog Jugoslavije in jo je poleg nje predložilo še 14 držav.

V preteklem letu, je dejal med ostalimi Flere, so se začele številne akcije na področju mednarodnega finansiranja, im sicer na širši osnovi kot je razširitev sredstev mednarodne banke in mednarodnega monetarnega fonda. Vsi ti predlogi niso samo poskusi, kako povečati obseg, temveč tudi prizadevanja za spremembo metod mednarodnega finansiranja. V številnih takih predlogih smo, lahko videli prizadevanje, da bi dosegli boljše gospodarski učinek in obenem boljše politične odnose. Z drugimi besedami, vedno bolj zmaguje spoznanje, da ima lahko finančna pomoč ob enostranskih političnih pobudah škodljive politične in gospodarske posledice.

Zato so se v razpravi o vseh točkah našega dnevnega reda, o posebnem fondu in programu tehnične pomoči, kakor tudi v razpravi v generalni skupščini, številne delegacije opredelile za

multilateralne akcije na področju mednarodnega finansiranja. Prav tako so po njihovem mnenju lahko najučinkovitejše le tiste akcije, ki jih izvajamo preko OZN. Nove tendence na področju mednarodnega finansiranja so torej v prid posebnemu fondu OZN za finansiranje splošnega razvoja. V zvezi s tem, je dejal nadalje Flere, so dijio predlagal načrta resolucije, da se aktivnost OZN na področju finansiranja ekonomskega razvoja ne more omejiti le na proučevanje akcij, do katerih prihaja izven OZN, temveč mora tudi sama organizacija začeti s takim finansiranjem, ki bi pomenil prispevek k izboljšanju ekonomskih in političnih odnosov na svetu.

Pri analizi besedila načrta je jugoslovanski delegat dejal, da prvi operativni člen upošteva pomen, ki so ga pripisovali med razpravami posebnemu fondu. Ko so člani tega odbora prejš-

Srbski umetniki pri nas

Ni bilo prvič, da je srbski umetnik Mihael Petrov prišel v Ljubljano in da si je podobno kot drugi želel, da bi prišlo do izmenjave umetnikov med Beogradom in Ljubljano in obratno. Kljub temu, da so Slovenji sicer že med obema vojnoma sodelovali v takratnih spomladanskih jugoslovanskih razstavah v starem paviljonu Cvjetice Zuzorič v Beogradu, do širše zaključene izmenjevalne razstave med

srbskimi in slovenskimi umetniki vse do danes ni prišlo. Zdal pa je bil ta korak storjen. Te dni je v Beogradu razstava slovenskih likovnih umetnikov, nocoj pa bo v Moderni galeriji v Ljubljani odprta velika razstava Društva likovnih umetnikov Srbije, na katerih bo razstavilo 100 srbskih slikarjev in kiparjev skupno 165 različnih del.

Profesor Mihael Petrov, sedanjí predsednik umetniškega sveta pri društvu, ki je hkrati s tajnikom, kiparjem Vojnom Stojčičem in članom kiparske sekcije Nikolajem Jankovičem odgovarjal na včerajšnji tiskovni konferenci v Moderni galeriji v zvezi z gostovanjem v Ljubljani, izrazil veselje, da je vendar enkrat prišlo do izmenjave umetniških del v tako širokem obsegu. Res, da je na srbski razstavi zajeta samo ena tretjina članov društva, vendar pa sta obe razstavi tako široki, da nudita celoten prerez dela umetnikov v eni in drugi republici.

Med srbskimi razstavljalci po številu vodijo mladi, v marsičem pa tudi po kvalitete-

ti, je ugotovil Petrov; »in tako je prav, kajti težko tisti deželi, kjer ne bi bila mladost nosilec kvalitete«. Vsebinsko in stilno so na srbski razstavi zajete v glavnem podobne smeri, kakršne se kažejo tudi v slovenskem likovnem ustvarjanju, pa tudi na svetu sploh, saj smo: »postali del sveta«. Nedvomno pa je bila doslej anomalija in ta je prešla že skoraj v pregovor, da smo »morda bolj poznali Pariz, kot pa drug drugesa med seboj.« To je tudi zapisal v uvodu srbskega razstavnega kataloga za Ljubljano, ki so ga v Beogradu natisnili v slovensčini.

Tako vzajemno spoznavanje je vselej koristno, tembolj, ker je naša umetnost po vojni naredila povsod velik korak naprej. Za Srbijo je značilen že porast v številu članstva: pred vojno je imelo beograjsko društvo likovnih umetnikov 80 članov, danes jih je v Ulusu in Društvu uporabne umetnosti skupno 570. Z razliko od našega likovnega življenja imajo v Srbiji organizirane tudi posebne likovne skupine. bd

Sporazum o ribolovu

Danes je bil v Beogradu podpisan sporazum o ribolovu italijanskih ribičev v jugoslovanskih vodah — Italija se je zavezala, da bo kot odškodnino za ribolov plačala Jugoslaviji 900 milijonov lir

BEOGRAD, 20. nov. (Tanjug). Danes je bil v Beogradu podpisan nov sporazum o ribolovu italijanskih ribičev v jugoslovanskih vodah na Jadranu. Sporazum je bil podpisan po končanih pogajanjih, ki so potekali v Beogradu v zadnjih treh tednih.

S strani FLRJ je sporazum podpisal načelnik oddelka v državnem sekretariatu za zunanje zadeve Vuksan Popović, s strani republike Italije pa minister Lodovico Barattieri. Pri podpisu sporazuma so bili navzoči pomočnik državnega sekretariata za zunanje zadeve Jože Brilej s funkcijami sekretariata ter italijanski veleposlanik v Beogradu Francesco Cavalletti s člani veleposlaništva.

V jugoslovanskem uradnem sporočilu, ki je bilo objavljeno po podpisu sporazuma, je rečeno: »Pogajanja so potekala v vzdušju polnega medsebojnega razumevanja, ki je izraz sedanjih prijateljskih odnosov med obema državama. Tu je s tem sporazumom med Italijo in Jugoslavijo o ribolovu italijanskih ribičev v jugoslovanskih vodah na Jadranu. Prvi sporazum je bil sklenjen leta 1949, drugi pa leta 1956. Na temelju sporazuma, ki je veljal doslej, so imeli italijanski ribiči pravico do ribolova na področju Palagruža, Jabuke in istrske obale.

S sporazumom, ki je bil danes podpisan, so dobili italijanski ribiči pravico do ribo-

lova na področju Palagruža, Jabuke in cone v bližini Budve. Kot odškodnino za ribolov v jugoslovanskih vodah na Jadranu se je Italija z novim sporazumom zavezala, da bo izplačala Jugoslaviji 900 milijonov lir za dobo, za katero je bil sklenjen sporazum.

Obisk pri kanclerju

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPIŠNIKA)

BONN, 20. nov. (Po telefonu). Od začetka berlinske krize so imeli zahodnonemški politiki danes prvi neposredni stik s predstavniki sovjetske vlade. Danes dopoldne je sovjetski veleposlanik Smirnov nemškemu obiskal kanclerja Adenauerja. Razgovor v palači Schaumburg je trajal eno uro, a navzoč je bil tudi zunanji minister von Brentano.

Po uradnih informacijah je Smirnov po nalogu svoje vlade obvestil kanclerja o stališčih Sovjetske zveze do Berlina in o korakih, ki jih namerava storiti za ureditev sedanjega stavu. Kaj je v zvezi s tem Smirnov sporočil kanclerju, za zdaj še ni znano in prav tako ni potrjeno, ali je sovjetski veleposlanik ob tej priložnosti izročil tudi noto svoje vlade. V krogih tukajšnjih opazovalcev poudarjajo kot pomembno dejstvo, da je bil prvi sovjetski uradni korak po izjavi Hruščeva o spremembi statusa in članka v »Pravdi« napravljen prav v Bonnu, ki sede v glavnih mestih držav, ki sodelujejo v kontroli nad Berlinom.

Meni, da to potrjuje tezo, da smatra Moskva v vprašanju Berlina za »pristojno« nemške činitele, ne pa zavezniške sile, ki po dosedanjem dogovoru dejansko izvajajo oblast nad Berlinom.

ZIVAHNA DEJAVNOST OKOLI BERLINA

Današnji razgovor v palači Schaumburg sodi v okviru pozitivne aktivnosti okoli Berlina v zadnjih dneh. Danes pričakujejo tudi izlavo berlinskega župana Brandta pred pokrajinskimi parlamentom o stališču do zadnjih moskovskih napovedi »radikalne rešitve« statusa nemškega glavnega mesta in enostranske spremembe kontrolnega sistema. V zvezi z radikalnimi rešitvami so tukaj do danes računali z možnostjo, da bodo že prihodnje dni »sovjetske kompetence« v uravnavanju vzhodnega sektorja Berlina prenesene na pankovsko vlogo. Po mnenju nekaterih onarovalcev končni cilj te akcije ni »večja separata statusa« za Berlin, temveč naj bi ta korak služil za »izsilitev« priznanja »ohodnonemške vlade kot enopravnega partnerja« v razgovorih za končno rešitev nemškega vprašanja.

Treba je počakati poročila o razgovoru Adenauer-Smirnov, da bi lahko videli, koliko se uradni sovjetski načrt ujema z dosedanjimi »topniškimi pripravami«. Čeprav je zadnjih deset dni vsvetovanja med Bonnom, zahodnimi kavezniki in NATO zelo živahno, smatrajo tukaj, da še ni jasno, kako bo reagiral Zahod v trenutku, ko bo prišlo do formalne odgovori dogovora o Berlinu. Po pisanju tukajšnjega tiska, obstaja soglasnost edino v tem, da sovjetska zveza niti sedaj niti v času berlinske blokade ne želi izživati obojestranskega kriza. Toda v nekaterih ameriških krogih, pa tudi v ameriškem tisku so se danes pojavili glasovi, po katerih je treba v primeru izmenjave sovjetskih enot in prevzema kontrole po vzhodnonemški armadi in policiji — če se bo pokazala potreba — računati tudi z uporabo sile, da se utre pot do Berlina.

V krogih, ki so blizu zahodnonemški vladi, pa v nasprotju s tem nameravajo mirno čakati na napovedane sovjetske korake. Prevladuje mišljenje, da zahodne sile ne morejo zapustiti Berlina, niti se ne morejo pogajati s Pankovom, prav tako pa ne morejo tvegati spora. Toda kaj bi lahko storile v primeru konkretnega sovjetskega koraka, o tem, kot kaže sedaj še ni točnih predstav. Današnji razgovor Adenauerja s Smirnovim je brez dvoma prelomnica v sedanji fazi krize. Toda, dokler ne vemo podrobneje o tem razgovoru, je težko reči, v kateri smeri.

OBISK IZ PARIZA

Obisk De Gaulla Zahodni Nemčiji je bil včeraj dogodek številka ena, danes pa so ga že nekoliko zasenčili novi momenti v berlinski krizi.

Nenadna napoved prihoda francoskega premiera spravljajo v ozko povezavo s prekinitvijo razgovorov o osnovanju svobodne trgovinske cone in z okolnostmi, ki lahko nastanejo na gospodarskem področju, pa tudi v vprašanih evropske integracije. Adenauerju je namenjena vloga

posrednika med britanskim in francoskim stališčem. Možnost morebitnega trojnega sestanka z Macmillanom sedaj odpade, tako da bo imel Bonn priložnost med štirimi očmi v razgovorih z De Gaullem povedati svoje stališče.

Zahodna Nemčija je vendarle doživela čast, da bo prvi obisk De Gaulla v sovjstvu šefa vlade namenjen njenemu kanclerju, velikemu simpatizerju francoskega generala. To naj bi hkrati odstranilo dvome o solidarnosti držav »Male Evrope«, ki so se ob prihodu De Gaulla na oblast pojavile. Hkrati bo obisk koristen za razčiščenje francosko nemških odnosov po zahtevi Pariza po superdirektoriju v Atlantskem paktu. Tu, kaj prav tako pričakujejo, da bo prihod De Gaulla demonstracija solidarnosti z Nemčijo glede Berlina in demanti kombinacij o neki posebni poti in približevanju Francije Sovjetski zvezi.

Prav tako kot Adenauer ni šel v Pariz, tudi De Gaulle — kot vse kaže — ne bo prišel v zahodnonemško glavno mesto, temveč bodo razgovori na »neutrnalnem terenu«, da tudi tokrat ne bi prišlo do »prestiznega vprašanja« in da bi se — kot pravijo tu — ohranila »tinitnost« ozračja, ustvarjenega pred tremi meseci v Colombey — les-deux-Eglises.

Djordje Zelmanovič

VREME

Stanje 20. nov.: Izredno močno področje visokega zračnega pritiska zama celotno Evropo in je v solonem ustaljeno. Klub temu prevladuje zaradi dotoka vlažnih zračnih mas nad srednjo Evropo in Balkanom oblačno vreme.

Napoved za netek: Pretežno oblačno in »vmes« so še možne manjše padavine na Primorskem nestalo oblačno vreme. Temperaturne v meah med 2 in 7. v Primorju do 12 stopinj C.

SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO ZBORA ZVEZNE LJUDSKE SKUPSCINE

ODBORA ZA GOSPODARSTVO OBEH ZBOROV ZVEZNE LJUDSKE SKUPSCINE STA NA VCERAJSNJI SEJ

sprejela predlog družbenega plana za 1959

V odboru za gospodarstvo zveznega zbora je bilo predlagano, naj bi šolanje kadrov financirale gospodarske organizacije iz materialnih stroškov

BEograd, 20. nov. (Tanjug). Ko so razpravljali o posameznih gospodarskih področjih na podlagi predloga zveznega družbenega plana za leto 1959, so člani odbora za gospodarstvo pri zveznem zboru živahno razpravljali o kadrih za gospodarstvo, o zaposlenosti in delovni storilnosti.

Ljudski poslanec Zmajić je predlagal, naj se del sklada za kadre odstopi gospodarskim organizacijam, drugi del pa naj ostane za splošne potrebe. Tudi poslanec Tone Fajfar je na podoben vprašanje in se zanimal, ali bo zvezni sklad za kadre zmanjšal.

V odgovoru je predstavnik zveznega izvršnega sveta Nikola Minčević dejal, da je zvezni sklad za kadre danes edina vrsta podlaga za investicije v šolstvu in da bi bilo razbijanje tega sklada zelo škodljivo, ker bi v tem primeru sredstva sklada ne bila realno izkoriščena. Zvezni izvršni svet bo v sodelovanju z ustreznimi zbornicami proučil to zadevo v celoti. Predlagano je bilo med drugim, naj se financiranje stroškov za šolanje kadrov omogoči tudi v okviru materialnih stroškov. O tem razpravljajo pristojni organi zveznega izvršnega sveta, zvezni sklad pa služi predvsem za podporo tistim področjem, ki nimajo razvitega šolstva, v skladu z njihovim gospodarskim razvojem.

Predlog plana določa tudi ukrepe za zaščito električne

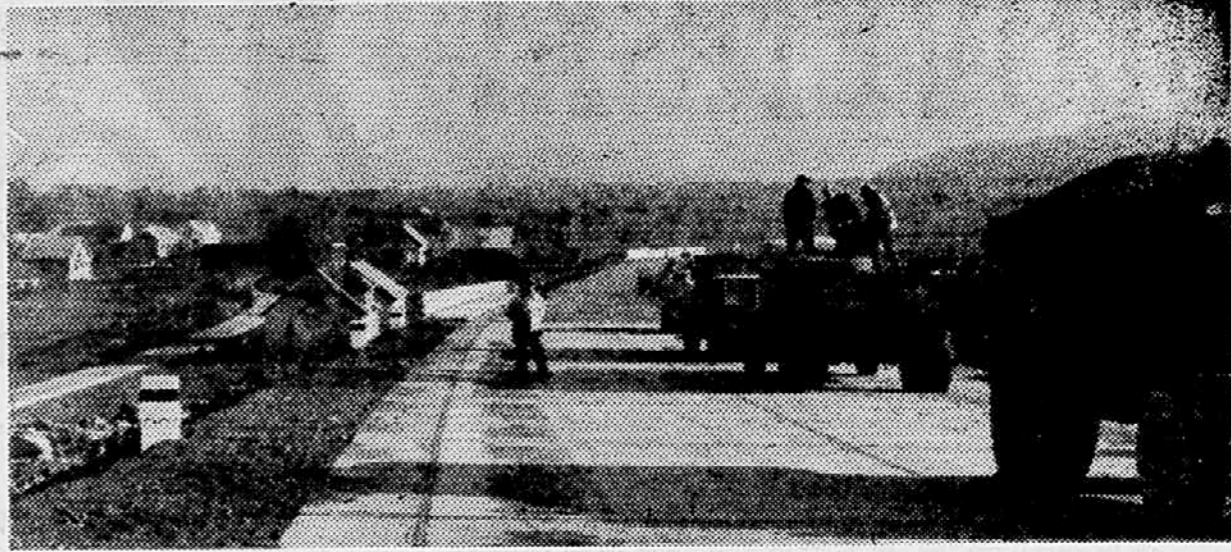
energije, poslanec pa ni bilo jasno, kakšen način naj bi se omogočilo maksimalno varčevanje z električno energijo, tem bolj, ker poraba električne energije narašča z vsakim letom. Poslanec Tomić je navedel, da so v Beogradu porabili meseca novembra lanj 70 MW, letos v istem mesecu pa 110 MW.

Na ta vprašanja je odgovoril predstavnik zveznega izvršnega sveta Sergej Kraigher, da bodo v tej smeri odrejeni v glavnem trije ukrepi. Eden je za boljše in infenzivnejše izkoriščanje električne energije, drugi je uvedba kondenzatorjev za zmanjšanje izgub v električni energiji, razen tega pa bodo proučili primernost povečanja električne energije tako za velike, kakor tudi za male potrošnike.

Clani odbora so se precej bavili tudi z določbami plana o prometu. Poslanec Hajro Kapetanović je ponovno načel vprašanje boljše organizacije prevoza delavcev v industrijskih središčih. Predstavnik zveznega izvršnega sveta Peko Dapčević je pojasnil, da določa plan učinkovitejše ukrepe za zboljšanje potniškega prometa.

Odbor za gospodarstvo pri zveznem zboru je končal danes razpravo o predlogu zveznega družbenega plana za leto 1959 in ga je odobril v načelu in podrobnostih.

Odbor za gospodarstvo je zatem odobril v nekaterim pobudami v planu predlagane ukrepe za uporabljanje investicijskih in drugih skladov, nadalje zveznega proračuna, nerazporejenih sredstev in rezerv ter drugih finančnih sredstev. Odbor je tudi odobril ukrepe za ureditev trga, s katerimi se zvezni izvršni svet pooblašča, da lahko po svojih organih vpliva na oblikovanje cen proizvodov in uslug, da izdaja predpise o evidenci in kontroli cen, da predpisuje višino cen in tarif, ki lahko vplivajo na stroške poslovanja gospodarskih organizacij ali na življenjski standard in podobno.

Osemindvajset kilometrov bentonske in 52 kilometrov asfaltne ceste, ki jo je zgradilo 54 tisoč brigadirjev in brigadir, ter 47 kilometrov lani zgrajene sodobne avtomobilske ceste bodo v nedeljo slovesno odprli za promet. Velika zmaga jugoslovanske mladine je ponoven dokaz, da je naša prihodnost lepa, saj imamo mladino, ki se ne boji dela in je pripravljena veliko žrtvovati za lepše in boljše življenje.

Sprejet predlog zakona o spremembah zakona o prekrških

Beograd, 20. nov. (Tanjug). Odbor za organizacijo oblasti in uprave zveznega zbora zvezne ljudske skupščine je nocoj v celoti sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prekrških.

Obrazložitev členov, ki jih je odbor reviziral v teku dvodnevnega dela je nocoj podal predstavnik zveznega izvršnega sveta Slobodan Penčić. Sprejel je predlog dan na dopoldanski seji odbora, da v drugi stopnji po pritožbi na odločbo občinskega sodnika za prekrške odloča

okrajni senat in ne samo okrajni sodnik za prekrške, kot je to bilo predvideno v zakonskem predlogu.

Zakonodajna odbora obeh zborov sta nadaljevala na popoldanskim sejah razpravo v podrobnostih.

Boljša preskrba mest s povrtnino

je bilo poglavito vprašanje, ki so o njem razpravljali v odboru za gospodarstvo zveznega zbora proizvajalcev

BEograd, 20. nov. (Tanjug). Odbor za gospodarstvo pri zboru proizvajalcev zvezne ljudske skupščine je danes končal razpravo o predlogu zveznega družbenega plana za leto 1959.

V razpravi so poslanci zahtevali nekaj pojasnil, predvsem s področja kmetijstva, prometa, investicij in skladov.

Poslanec Pavle Sumanovac se je zanimal, kako določa plan zboljšanje pridelave povrtnine, sadja, mleka in mesa, ker so ti predmeti vplivali letos na stabilnost trga, posebno pa tudi na povečanje življenjskega standarda. Podobno vprašanje je postavil poverjeniku zveznega izvršnega sveta tudi predsednik odbora za gospodarstvo pri zboru proizvajalcev Dragi Stamenković, ki se je zanimal, kolikšne površine so posejane s povrtnino, zlasti v socialističnem sektorju gospodarstva.

V odgovoru na ta vprašanja s področja kmetijstva je poverjenik zveznega izvršnega sveta dejal, da so dani vsi pogoji za uresničenje nameravane proizvodnje povrtnin, sadja in grozdja. Tako bodo v prihodnjem letu organizirali v Makedoniji proizvodnjo rane povrtnine ob materialnem stimuliranju socialističnih proizvajalcev s sredstvi federacije. Na površini 2600 ha bodo uredili tople grede, na katerih bodo gojili povrtnino od zgodnje pomladi do pozne jeseni. To delo bodo opravljala socialistična gospodarstva samostojno ali v kooperaciji in z individualnimi proizvajalci. Na podoben način bo organizirana

na tudi gojitve povrtnine v Hercegovini in Dalmaciji. Tudi zajamčene cene povrtnine ne glede na njihovo nestabilnost na trgu bodo eden izmed načinov, da se bodo v l. 1959 socialistična gospodarstva in zadruge bolj zavzele za vrtnarstvo. Prihodnje leto naj bi tudi dalo prvo letino okoli 17.000 ha plantažnih sadovnjakov.

Predlog zveznega družbenega plana določa, da bo v letu 1959 blokiran 30% sredstev v skladih za kreditiranje stanovanjske gradnje ali 5% več kakor letos. V zvezi s tem je eden izmed članov odbora vprašal, ali to blokiranje sredstev ne bo vplivalo na obseg stanovanjske gradnje. Poverjenik zveznega izvršnega sveta je opozoril na intencijo da bi se financiranje s sredstvi stanovanjskega sklada začelo

po predložitvi zaključnih računov, kakršna je praksa pri drugih skladih.

Blokiranje 30% sredstev tega sklada ima namen, postaviti stanovanjski sklad v enak položaj, kakršen velja za uporabljene druge sklade. Prihodnje leto pa bodo učinkovita sredstva za gradnjo stanovanj blokirana samo za 5%, ker bo mogoče uporabiti tudi 25% sredstev, ki so bila blokirana letos. To pomeni, da bo učinek skladov vsklajen s potrebami povečane stanovanjske gradnje.

1200 milijonov za obrtništvo

Beograd, 20. nov. (Tanjug). Upravni odbor Zveze obrtnih zbornic Jugoslavije je sklenil na današnji seji, da bo s sredstvi 1200 milijonov deviznih dinarjev, določenih v 1959. letu za uvoz moderne opreme, ki jo ne izdelujejo v državi, nabavili v inozemstvu predvsem oprema za uslužnostne obrti, nato za kovinsko-predelovalno, elektro, tehnično in gradbeno obrt. Prihodnje leto bodo kupili v inozemstvu opremo za 30 servisov za pranje in likanje perila, nato za 30 servisov za kemično čiščenje in za 30 čevljarjskih servisov.

S sredstvi, odobrenimi za kovinsko-predelovalne obrti, bodo nabavili razne stroje in aparate, ki so potrebni predvsem klesarjem, ključničarjem in vodoravnim instalaterjem.

Upravni odbor Zveze obrtnih zbornic je sklenil, da se 500

milijonov deviznih dinarjev za uvoz blaga široke potrošnje porabi za nabavo reprodukcijskega materiala in orodja, ki je neobhodno potreben obrtnim in gospodarskim organizacijam.

Odbor za gospodarstvo pri zboru proizvajalcev bo jutri glasoval o predlogu zveznega družbenega plana v celoti, kakor tudi o posameznih izpreminjalnih predlogih, ki so jih med razpravo podali posamezni poslanci ali poverjeniki zveznega izvršnega sveta.

Odbor bo jutri razpravljaval o izpremembi instrumentov in razdelitvi dohodkov po predlogu zveznega izvršnega sveta

Sindikalne organizacije in združenja oz. zbornice lahko obenem sporazumno dajejo gospodarskim organizacijam splošne smernice o izločanju tiste dela čistega dohodka, ki je namenjen za osebne dohodke delavcev. Na ta način bodo ustvarjena sredstva za zaslužke delavcev po smernicah o tarifnih pravilnikih.

Sporazumi o splošnih osnovah in merilih, ki jih sklenejo centralni odbori sindikatov in strokovna združenja, bodo registrirani v sekretariatu za delo pri zveznem izvršnem svetu. Ako gre za podjetja, ki delajo za določene potrebe JLA, i

Seja Sveta za kulturo in prosveto LRS

Ljubljana, 20. nov. Svet za kulturo in prosveto LRS je danes dopoldne nadaljeval svojo drugo redno sejo. Na dnevnem redu sta bili v zvezi z razpravo o proračunu za prihodnje leto najprej poročila sklada za pospeševanje založništva in komisije za film. Svet se je dalj časa zamudil pri vprašanju načina subvencioniranja naše filmske proizvodnje, pri čemer se je zavzel za sistem tako imenovanih namenskih dotacij Svet je nato obravnaval tudi nekatere konkretne proračunske predloge.

Med važnimi vprašanji, ki jih bo Svet reševal v bližnji prihodnosti, sta predvsem osnutka zakona o muzejih in zakona o ljudskih knjižnicah.

Posvetovanje o zaščiti električnih drog

Ljubljana, 20. nov. Na pobudo Skupnosti jugoslovanskega elektroindustrijskega inženirstva Društvo za zaščito materiala LRS v Ljubljani posvetovanje o zaščiti in vzdrževanju električnih drog. Posvetovanje se je začelo v ponedeljek. Zanj so pripravili razni strokovnjaki 8 predavanj, ki jih je poslušalo 58 udeležencev iz raznih krajev Jugoslavije. Vsi so pokazali za posvetovanje veliko zanimanje. Danes se je končal teoretični del posvetovanja, jutri, in poprihodnjem pa se bodo udeleženci seznanili še s praktičnim delom. In sicer z inženiranjem drog v Slovenjem Gradcu in v Impregnaciji v Hočah.

SPOROČILO GLAVNEGA ŠTABA MLADINSKIH BRIGAD

Otočec, 20. nov. (Tanjug). Glavni štab mladinskih delovnih brigad je poslal ob koncu del na avtomobilski cesti — Bratstva in enotnosti — sporočilo vsem našim mladincem graditeljem tega velikega objekta. Sporočilo govori o napori in požrtvovalnosti 54.000 graditeljev, ki so zgradili 80 kilometrov dolgo cesto in tako dali republik najljepše darilo za njeno 15-letnico. Sporočilo prav tako poudarja, da je mladina pokazala, da je dostojna naslednica prejšnjih mladinskih generacij, ki so izvršile veliko herojskih dejanj med vojno in v povojni graditvi naše države. Na koncu pravi, glavni štab mladinskih delovnih brigad, da delo še ni končano in da bodo cesto gradili do najjužnejših mej naše domovine.

Potemtakem ni bil torej Program Zveze komunistov Jugoslavije namenjen kot »protiutež« deklaraciji dvanajstih partij. Pač pa je, nasprotno, praksa dokazala, da je bila omenjena deklaracija orodje široko zamišljene, organizirane akcije proti antibirokratskim in protidogmatičnim težnjam v socialističnih državah in v delavskem gibanju, v okviru tega pa tudi proti glediščem in praksi Zveze komunistov Jugoslavije.

Ob obletnici deklaracije dvanajstih komunističnih partij

Pred letom dni sta oila v Moskvi objavljena dva dokumenta, neenake vrednosti in neenake usode. Eden izmed njiju — Manifest miru, poziv 64 komunističnih in delavskih partij k odstranitvi vojne nevarnosti in sporazumnemu reševanju mednarodnih sporov — je bil praktično prepuščen pozabi. V nasprotju s tem pa je deklaracija s posvetovanjem dvanajstih komunističnih partij postala idejni temelj in zastava boja proti »jugoslovanskemu revizionizmu«, zastava celotne gonje proti naši državi in Zvezi komunistov ter orodje za zatiranje protibirokratskih teženj in procesov v drugih socialističnih državah.

Upoštevaljo razlike med tema dvema dokumentoma je Zveza komunistov do njiju novembra lani zavzela tudi različno stališče. Zastopniki naše Zveze so podpisali Manifest miru, ker so menili, da lahko prispeva k uresničitvi miriljubnih teženj Sloveštva.

Pač pa se Zveza komunistov ni pridružila deklaraciji dvanajstih partij. Določila je svoje stališče ter pri tem vzela za izhodišče sodbo, da bo deklaracija zmanjšala pozitivni pomen proslave štiridesletnice Velikega oktobra; da bo delovala v smeri odvračanja komunističnih partij od širokih naprednih tokov v svetu; da je vrsta ocen in stališč v deklaraciji v nasprotju s stališčem Zveze komunistov (menjeje o problemu blokov in o tem, da se je delitev sveta na bloke preživela, razlike v razlaganju pojmov socialistični tabor in socialistični svet, kup vprašanj v zvezi s pojmom »vodilne vloge Sovjetske zveze« itd.); da je bil problem boja proti revizionizmu zastavljen napačno in da tako zastavljen ne bo škodoval revizionizmu, ki izvira iz teženj po buržoazni restavraciji, pač pa bo omogočil krepitev obratnega in dogmatičnega revizionizma; da posamezne formulacije deklaracije pomenijo posredno obsodbo stališč in prakse Zveze komunistov Jugoslavije in nekaterih drugih komunističnih partij, da pa je popolnoma izostala kritika stalinške revizije marksizma; da bi podpisali jugoslovanskih zastopnikov pod dokumentom, objavljenim v času, ko so nekatere partije nenehoma vodile več ali manj odkrito gonjo proti Zvezi komunistov Jugoslavije, omogočal utvoro o enotnosti, ki je ni; da se je deklaracija zavzemala za obnovo večpartijske sodelovanja, podobnega

svoječasnemu kominformovskemu in glede katerega imajo jugoslovanski komunisti najslabše izkušnje; da bi podpis tega besedila škodoval notranjemu razvoju naše države, celotnemu mehanizmu družbenega upravljanja in procesu utrjevanja socialistične demokracije; saj bi vzbudil dvom v načelo stališče jugoslovanskih komunistov in notranji in zunanji politiki.

Iz teh glavnih vzrokov se je delegacija Zveze komunistov Jugoslavije, ki se je bila udeležila proslave štiridesletnice Oktobra, odločila, da ne bo sodelovala na posvetovanju dvanajstih partij in ne bo podpisala deklaracije. Izkušnje enega leta so dovolj potrdile, da je bila ta odločitev pravilna in prikladna in da so se, žal, že precej uresničile napovedi o škodljivosti moskovske deklaracije.

Odkar se je začela nova gonja proti Jugoslaviji, smo na jugoslovanski strani neprenehoma poudarjali, da vzrok za gonjo ni objava Programa Zveze komunistov, pač pa dejstvo, da se zastopniki Zveze komunistov Jugoslavije niso mogli odreči svojim načelnim stališčem in niso podpisali deklaracije dvanajstih partij. Sicer pa so jim

že v Moskvi jasno povedali alternativo: Ali se bo Zveza komunistov Jugoslavije pridružila deklaraciji (ter sprejela v njej vsebovana stališča in se odrekla svojim glediščem) ali pa bo morala vzdržati novo gonjo. Ker naša Zveza ni hotela in ne mogla sprejeti prve »rešitve«, je začel delovati orjaški in že davno pripravljani mehanizem gonje in pritiska.

Kakor se pač dogaja v podobnih razmerah, pa so pravi vzroki za gonjo, čeprav vztrajno trdijo, da je ideološka in ne politična značaja in navzlic trditvam, da bi bilo vse v redu, če ne bi bilo Programa Zveze komunistov — vendarle hitro prišli na dan jugoslovanskim komunistom so ne enkrat zadnjikrat pa med obiskom poljske državne in partijske delegacije v Sovjetski zvezi, očitali da je njihov Program »protiutež« deklaraciji dvanajstih komunističnih in delavskih partij, ki naj bi izpodkopal enotnost socialističnih držav in delavskega gibanja.

Dejstva pa govore drugače. V določenih obliki je program Zveze komunistov obstajal tudi pred deklaracijo dvanajstih partij in sicer kot zbirka naših pogledov na sodobni svet, na probleme v zvezi z razvojem socializma in na naše lastne naloge. Pojmovanja jugoslovanskih komunistov, kondenzirana v Programu, so bila znana že mnogo prej; tedaj ko je bila podpisana beograjska deklaracija o jugoslovansko-sovjetskem odnošaju ob XX kongresu komunistične partije Sovjetske

zveze, tedaj, ko je bila objavljena deklaracija o odnošajih med socialističnimi državami, skratka že tedaj, ko so bila večkrat glasno poudarjena načela, ki so bila pozneje z napadi na našo državo poeptana.

Tedaj jugoslovanski gledišče niso razglašali (vsaj javno ne) za »revizionistična« in »protisocialistična«, čeprav so se razlikovala od stališč vodstev nekaterih socialističnih držav in tudi niso trdili, da bi bile te razlike v okviru razvoja medsebojnih odnošajev tako med državami kot med partijami. Od tedaj jugoslovanski komunisti, svojih gledišč in svoje politike niso spremenili, zlasti pa se ni spremenila njihova pripravljenost za sodelovanje s pogojem enakopravnosti.

Zveza komunistov Jugoslavije je bila in je tudi danes na stališču, da razlike v pogledih na posamezna teoretična in politična vprašanja ne smejo biti ovira za sodelovanje. Poudarjali smo pomen pridobitev, ostvarjenih v zadnjih letih s takim sodelovanjem, poudarjali smo pa tudi dejstvo, da razlike v mnenjih tedaj niso bile in zato tudi danes ne bi smele biti ovira za ustvarjalno in prijateljsko sodelovanje. Prav s takim sodelovanjem je edino mogoče odstraniti nesporazume in zmanjšati razlike. Zato nismo bili mnenja, da bi bil podoben kakršenkoli razlog, da bi dejstvo, ker zastopniki Zveze komunistov Jugoslavije niso podpisali deklaracije, opravičevalo prenehanje sodelovanja in začetek nove gonje proti FLRJ.

Zveza komunistov Jugoslavije je bila in je tudi danes na stališču, da razlike v pogledih na posamezna teoretična in politična vprašanja ne smejo biti ovira za sodelovanje. Poudarjali smo pomen pridobitev, ostvarjenih v zadnjih letih s takim sodelovanjem, poudarjali smo pa tudi dejstvo, da razlike v mnenjih tedaj niso bile in zato tudi danes ne bi smele biti ovira za ustvarjalno in prijateljsko sodelovanje. Prav s takim sodelovanjem je edino mogoče odstraniti nesporazume in zmanjšati razlike. Zato nismo bili mnenja, da bi bil podoben kakršenkoli razlog, da bi dejstvo, ker zastopniki Zveze komunistov Jugoslavije niso podpisali deklaracije, opravičevalo prenehanje sodelovanja in začetek nove gonje proti FLRJ.

Le-ta naj bi bila med drugim zavržla ali celo preprečila objavo našega Programa ter svobodno in ustvarjalno posvetovanje o problemih, ki jih porajata življenje in razvoj socializma in mimo katerih Program Zveze komunistov Jugoslavije ni mogel. Hotelo so prisiliti jugoslovanske komuniste, da bi se odrekli lastnim pojmovanjem in svoji politiki ali pa bodo v imenu novo oblikovanih poglavitnih deklaracije in imenu »enotnosti«, objavljene na teh temeljih, odrezani od ostalih komunističnih partij.

Dilema naj bi bila podobna prispodobni o vrljem bogastvu v starih ruskih bajkah: »Če boš šel na desno, boš izgubil konja; če pa pojdeš na levo, boš ob glavo«. Če bi se bila Zveza komunistov pridružila deklaraciji, bi s tem skesano priznala škodljivost svoje dotedanje politike in se ji odrekla.

V poglavju deklaracije, ki poudarja, da je revizionizem »glavna nevarnost v sodobnih razmerah«, piše: »Sodobni revizionizem bi potrebno pred registriranjem sporazuma mnenje državnega sekretariata za narodno obrambo.

Ako sekretariat za delo pri zveznem izvršnem svetu spozna, da ima sporazum določbe, ki niso v skladu z družbenimi plani in drugimi predpisi, lahko po konzultiranju pristojnih državnih organov zahteva, da se sklenjeni sporazum vskladi s smernicami gospodarske politike, določene z družbenimi plani in zveznimi predpisi. Registriranje sporazuma bo s tem odgodeno, dokler se ne izvrši potrebna vskladitev. Sporazum se lahko uporablja v gospodarskih organizacijah šele po registraciji pri pristojnih državnih organih.

Ze pred moskovskim posvetovanjem so v komunističnih partijah nekaterih socialističnih držav natanko tako prikrojena gledišča prikazovali (tedaj še za notranjo porabo) kot jugoslovanska, in nikakršna skrivnost ni bila, da obtožbe za revizionizem, vsebovane v deklaraciji, veljajo predvsem za Jugoslavijo, ki tedaj še ni bila neposredno omenjena. Sicer pa je to razvidno tudi iz tega, da so v vsej gonji pripisali jugoslovanskim komunistom vse takšne in še mnoge druge grehe.

Račun je bil preveč preprost. Podpis predstavnikov Zveze komunistov pod deklaracijo bi jih ne samo idejno politično kompromitiral, temveč bi obenem onemogočil jugoslovanskim ko-

Fanfani zmagovalec

OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA

RIM, 20. nov. (Po telefonu.) Nacionalni posvet krščanske demokratske stranke se je končal z ohranjenim status quo. Zaključna resolucija, ki jo je odobril strankin sekretar Fanfani, je bila potrjena skoraj soglasno, potem ko so strankini »veljaki« z desnice — Scelba, Pella, Andreotti in drugi — izstrelili še poslednje salve, bolj zato, da bi dali čutili svojo navzočnost, kot zato, da bi kaj spremenili na stvari. Proti resoluciji je glasoval samo Scelba.

Položaj nekaj mesecev pred kongresom bi torej lahko označili s formulo o »medsebojni odvisnosti«. Strankinim »veljakom« z desne opozicije preostane le občasno razbijanje po mizi, to je sterilna kritika na račun Fanfanijevih aparatov in njegove notranje in zunanje politike, ter morda posamične diverzije njihovih »parlamentarnih komandosov«, kadar nekateri krščansko demokratski poslanci glasujejo proti vladnemu predlogu. Ob sedanjih šibkih vladnih večini bi ti komandosi sicer lahko povzročili tudi padec vlade, toda le zakaj? Da bi morali ti isti »veljaki« potem znova prosjati in prepričevati Fanfanija, naj sestavi novo vlado? Prav na tem povetovanju se je namreč pokazalo, da je najmočnejše Fanfanijevo orožje prav grožnja, da odstopi. Če je verjeti indiskretnosti s tega zasedanja, so bile seje v villi Camilluca zelo burne in Fanfani je baje večkrat zagrozil, »da pojde direktno v Tronchiju in mu izroči dvojni odstop«.

Kot smo že poročali, je bilo na posvetovanju izraženih več kritik na račun Fanfanijeve in Tronchijeve zunanje politike, si da bo nekoga dne privedla do tega, da bodo zavezniški postavili Italijo pred vrata skupnega doma, ki se imenuje Atlantski pakt.

V tej točki je dobil Fanfani nepričakovane zaveznika. — Ameriški veleposlanik v Rimu Zellerbach je v San Franciscu na večerji, prirejeni njemu na last, vseskozi pohvalil Fanfanijevo zunanjo politiko, ki da strjuje, ne pa rahlja atlantsko zavezništvo. Posebno značilno tri misli v Zellerbachovem zvezanju:

- 1. Članstvo v atlantskem paktu in zavezništvo z Ameriko še ne pomeni, da neka država ne bi smela skrbeti za svoje posebne koristi.
- 2. Italijanska pobuda v arab-

skem svetu je okrepila, ne pa oslabilo pozicije Zahoda.

3. Italija je po svoji geografski legi in po zaupanju, ki ga uživa med Arabci, naravni center v sredozemski kotlini.

Tvegano je soditi, ali je hotel Zellerbach s temi izjavami le posnemati svojo predhodnico gospo Claro Luce in pod-

Novo aretacije v Španiji
MADRID, 20. nov. (AFP). V zadnjih dneh je Španska policija v mestu Bilbao aretirala med socialisti več oseb. Število aretiranih cenijo na 30.

Do sedaj je španski tisk o aretacijah med španskimi socialisti, ki so posebno dejavni v Madridu, Sevilji in nekaterih področjih Asturije, še ni objavil nobenih novic.

Kongres sprejel Gomezov odstop

BUENOS AIRES, 20. nov. (AP). — Sinoči je argentinski kongres na skupnem zasedanju sprejel odstop podpredsednika Argentine Gomeza. Skupnemu zasedanju je predsedoval predsednik zgorajnega doma senator Guido, Podpredsednik Gomez je odstopil po 8-dnevni politični krizi v državi.

preti določeno politično silo v državi, ki mu daje gostoljubnost, ali pa je hotel z izjavami s ene strani polemizirati s Francozi, z druge pa opozoriti, da Washington vsaj v Evropi zavrača znano teorijo o komandirju in četi, ki naj po njem uravnava svoj korak.

Vsekakor drži, da je ves desni center postal v borbi proti Fanfaniju revnejši za eno orožje: strah, da bo Amerika spriču Fanfanijeve zunanje politike odtegnila svojo pokroviteljsko roko.

Trenja med italijanskimi socialisti
Rim, 20. nov. (Tanjug). V večini lokalnih federacij socialistične stranke, v kateri so do sedaj izvedli volitve o poročilih treh struj v stranki, je zmogala Nennijeva struja. Na do sedanjih šestih vodstev 34 socialističnih federacij se je večina v 20 federacijah izrekla za Nennijevo poročilo.

Po nasprotjih na nedavnem zasedanju centralnega komiteja prihajajo vse tri struje na sestanke federacij s posebnimi poročili, ki jih bodo predložile na kongresu v prvi polovici januarja prihodnjega leta. Prav tako bodo vsaka zase vodile predkongresno kampanjo. Zato lahko služijo volitve v federacijah o teh poročilih kot določene indikacije o odnosu sil na samem kongresu. V prihodnjih dneh bodo volitve še v mnogih drugih federacijah.

Velika Britanija in Irak priznala novo sudansko vlado — Egiptovski tisk dolži bivšega premiera Khalila, da je imel v Adis Abebi tajne pogovore o Nilu
KARTUM, 20. nov. (AFP-Reuter-Tanjug). Velika Britanija je danes priznala novo sudansko vlado, sporoča radio Omdurman. Tudi irška vlada je naročila svojemu veleposlaniku v Kartumu, naj obvesti generala Abuda, da priznava njegov režim. Libanonski premier Karame je izjavil, da njegova vlada še ni prejela zahteve za priznanje, da pa za to ne bo treba veliko časa in da ne bo težav. »Upam, da je vse, kar se je zgodilo, v korist sudanskega ljudstva«, je dodal.

Nova vlada je medtem sporočila, da prevzema vse obveznosti do OZN in Arabske lige, pa tudi do vseh konvencij in mednarodnih pogodb, ki so bile podpisane od leta 1956, ko je Sudan postal samostojna država. Vsa obstoječa zakonodaja ostane do nadaljnjega v veljavi. V zvezi s tem poročila, da je bila britanska tekstilna industrija, ki uvaža visokokalibreni sudanski bombaž, zelo v skrbeh za dobavo. Sudanski

bombaž je približno deset odstotkov vsega britanskega uvoza za tekstilno industrijo in če bi ga morali kupovati na dolarskem področju (Sudan je v sterlinskem bloku), bi bili v hudih skrbih za devize. V tem smislu je bilo izdano sporočilo britanskega zunanjega ministrstva, v katerem je rečeno, da bo priznanje nove vlade odprlo pot za novo koristno sodelovanje.

Egiptovski tisk poroča, da se življenje v Sudanu normalizira in obtožuje bivšega premierja Khalila, da je delal proti ZAR. Trdijo, da je imel med svojim obiskom v Adis Abebi tajne pogovore o Nilu, pri katerih je bil navzoč tudi ameriški podsekretar za zunanje zadeve Kennedy. V državnem udaru vidijo pisni kairskih uvodnikov zmago arabskega nacionalizma in poudarjajo prijateljske vezi med deželama, da je ZAR prva priznala novo vlado. »Tujci listi, ki so še večerj pozdravljali državni udar, se danes zmedeno sprašujejo, ali je bil praznosten ali antizahoden,

ideologijo in cilje borbe. se zelo pogostoma dogaja, da nekateri osebnosti socialističnih držav kršijo načela enakopravnosti med narodi v njihovih vzajemnih odnosih.«

Kot da je preteklo že 100 let od teh ugotovitev pa do »prelaskiranih« tez deklaracij, ki so jih v zadnjem letu neštetokrat ponovili! Ali morda te razlike v stališču pomenijo, da so v razdobju med novembrom 1956 in novembrom 1957 rešili vse probleme in odpravili vse nepravilnosti v odnosih med socialističnimi deželami? So morda odpravljene vse posledice?

Ze sama gonja proti Jugoslaviji nameni, ki jih ima ta gonja, in metode, ki jih uporabljajo v boju proti neodvisni socialistični državi, jasno kažejo, da ti odnosi še zdaleč niso idealni in da so stare navade in metode še vedno navdse žive. Z deklaracij dvanajstih partij so sankcionirali iluzijo, ki reševanje resničnih problemov in pretresanje le-teh samo odla-

gajajo pa na edino pravilno razlago. Ta pa je, da je bil udar izvršen izključno v korist sudanskega ljudstva,« piše današnji »Akhbar«.

Razpravljali so o razvoju prometa v okviru tržaškega avtonomnega računa in ugotovili, da se izmenjava zadovoljivo razvija, ker je ministrstvo za zunanjo trgovino odobrilo povečanje uvoznih kontingentov.

Povečati bo treba samo še zbirko vzorcev jugoslovanskih uvoznih artiklov, kar bo omogočilo uravnoteženje plačilne bilance in povečanje izvoza. S tržaške strani je bila izražena želja, da bi postala jugoslovanska podjetja bolj elastična v vsakodnevnih praksah. Zato bi bil potreben sestanek s predstavnikmi ljubljanske trgovinske zbornice. Govorili so tudi o predlogih za prihodnja pogajanja za obnovo tr-

govinske pogodbe med Italijo in FLRJ ter končno obravnavali še nekatera notranja upravna vprašanja.

Med tem pa se ponovno vnela polemika med Trstom in Vidmom, v zvezi z načrti za ustanovitev avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine. Sporno je, kje naj bi bil deželni sedež: krščanskodemokratski Furlani zahtevajo, da mora biti v Vidmu, medtem ko so vsi Tržačani seveda za Trst, kar je zapisano tudi v zakonskem načrtu, ki ga je izdelala vlada. Vendar pa bo pri tem glavno vprašanje bistvo in obseg avtonomije, ki jo vladni predlog celo omejuje.

P. L.

Poraz grških radikalov
ATENE, 20. nov. (Tanjug). Na volitvah v skupščini se vladajoči grški radikalni stranki kljub temu, da ima večino, ni posrečilo, da bi bil izvoljen njen kandidat za tretjega podpredsednika. Dvajset poslancev te stranke je glasovalo za kandidata progresivistične stranke. Opozicijski krogi poudarjajo, da kaže ta dogodek na nezadostno trdnost v radikalnem taboru.

Diplomatska kronika
KAIRO — Jugoslovanski veleposlanik v Kairu Josip Džerdja je sinoči obiskal pomočnika zunanjega ministra ZAR Zulfikarja Sabrija.

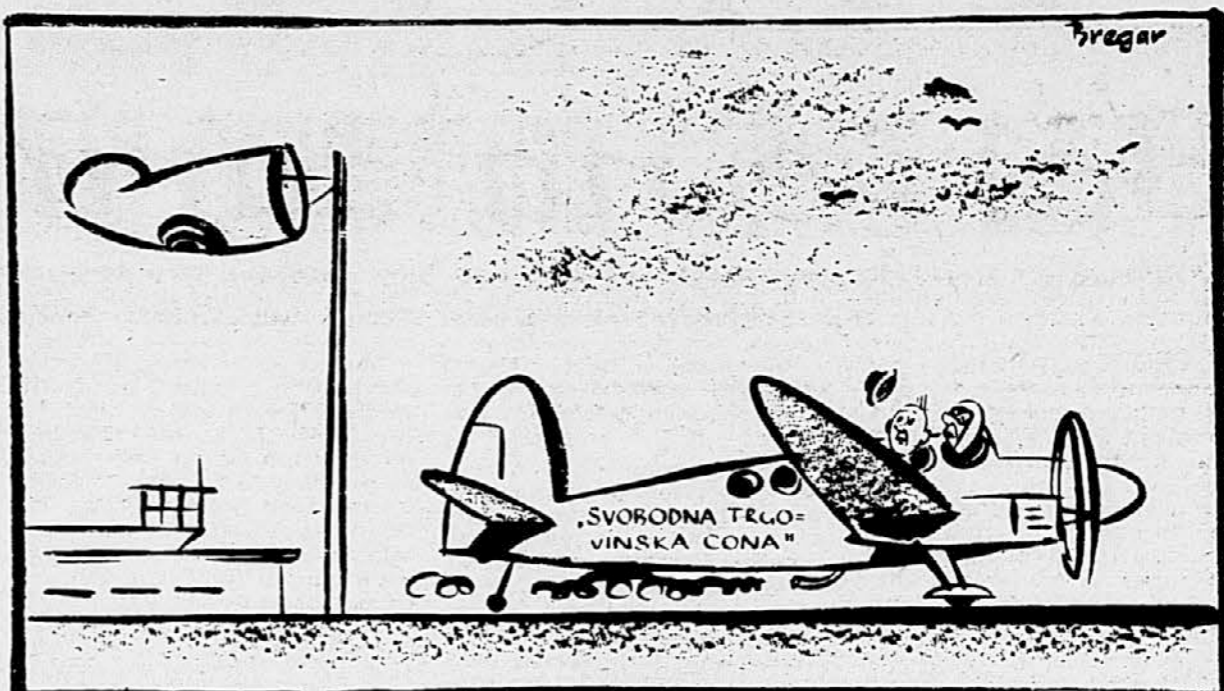
BEOGRAD — Predsednik ljudskega odbora Džurica Jojkić je danes dopoldne sprejel podpredsednika grške akademije znanosti Spirosa Melasa.

Drugih stališč, v dogmatskem pojmovanju nekaterih socialnodemokratskih voditeljev. Deklaracija dvanajstih partij ni mogla izpodbiti procesa zblizevanja in združevanja socialističnih sil v svetu niti olajšati premitivne prepada, ki delavska gibanja ločuje med seboj. Ugotovimo lahko prav nasprotno. V zadnjem času lahko mnogokje opazujemo, kako se prepada, ki loči razna delavskega gibanja še bolj pogloblja in širi.

Navsezadnje je velika nevarnost, da bodo enotnosti komunističnih partij »gradile« na mehaničnem sprejetanju določenih stališč, kot je bilo to v preteklosti in kar je pravi enotnosti delavskih partij povzročilo že mnogo škoda. ne pa, da bi to enotnost gradili na temelju enakopravnosti in svobodnega ocenjevanja stališč.

Deklaracija dvanajstih partij si je v svojem skoraj celotnem besedilu zadala opravilo, ki je najbrž vrhunec vseh iluzij, da na temelju načel, ki jih ta deklaracija vsebuje, lahko odpravimo z dnevnega reda vse probleme ki jih življenje neprenehoma in vztrajno poraja in da »neugodno« zahtevo po napredku socialistične demokracije ali zahtevu po spoštovanju enakopravnosti v odnosih med državami in partijami lahko brez pomislekov »kratkotamo« vložimo v arhiv.

To se ni posrečilo niti prej, se manj pa bodo to dosegli danes. (iz »Komuniste«)

Kreditni zagotovljeni

Indija bo brez posebnih težav dobila še 650 milijonov dolarjev kreditov za svoj plan — Teže bo dobiti tri milijarde rupij

NEW DELHI, 20. nov. (Tanjug). Do konca drugega petletnega plana, maja leta 1961, si bo morala preskrbeti Indija zunanjo pomoč v znesku 650 milijonov dolarjev in v domači valuti približno 3 milijarde rupij več, kot je bilo doslej zagotovljeno. To sta izjavila v parlamentu finančni minister Desay in minister za planiranje Nanda. Pri uresničevanju drugega petletnega načrta je to po sklepu nacionalnega sveta za gospodarski razvoj, da se investicije ne bodo zmanjšale in da bo načrt uresničen do kraja, najtežji problem, pred katerim je Indija.

Minister Desay je obširno govoril o deviznih težavah in se pri tem zahvalil več zahodnim državam, ki so se odzva-

le indijskemu pozivu za finančno pomoč pri uresničevanju petletnega plana. Po njegovem mnenju pri nabavi ostalih 650 milijonov dolarjev Indija verjetno ne bo imela večjih težav, ker so doslej že številne države izrazile pripravljenost, da bi nudile Indiji pomoč še naprej. Razgovor o tem se bodo začeli prihodnje leto. Davišnji »Hindustan Times« piše, da je precej upanja, da bodo ZDA poleg kredita za nabavo kmetijskih presezkov dale Indiji tudi polovico zneska 650 milijonov, medtem ko bo 200 milijonov dolarjev prispevala mednarodna banka za obnovo in razvoj.

Trgovinski posvet

TRST, 20. nov. (Po telefonu.) Na sedežu tržaške trgovinske zbornice se je večerj sestal pod predsedstvom dr. Eugenjia Vatte sedemdesetletni odbor tržaške delegacije italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice.

Na tem mestu se v različnejevanje vseh razlogov, ki so vplivali na tako hitro in tako korenito spremembo stališča, kot smo ga zgoraj opisali, ne nameravamo spuščati. Dejstvo je, in to dejstvo je zelo zaskrbljujoče, da je do te spremembe prišlo in da je prav deklaracija dvanajstih partij postala idejno politični okvir za to spremembo in preobrat.

Podobno je s fiksico o enotnem delavskem gibanju, ki naj bi bilo zasnovano na temelju

TELEGRAMI

ZENEVA — Na devetem rednem zasedanju odbora za priseljevanje evropskega prebivalstva, ki se ga udeležuje 28 držav, so sporočili, da bo sprejela Avstralija v prihodnjem letu 10.000 priselencev več kot letos. Letos je sprejela Avstralija 28.000 evropskih priselencev.

LONDON — Zaradi goste megle nad Veliko Britanijo je prišlo do motenj in nesreč v prometu. Letališča in pristanišča so prenehala z delom.

HAVANA — Naprave ameriške družbe, ki izkorišča nikljevo rudo na severovzhodni obali Kube, so bombardirala nepoznana letala. Ameriško veleposlanstvo je sporočilo, da je škoda velika in da ni človeških žrtev.

KJÖBENHAVEN — Zaradi povečanja radioaktivnosti nad Skandinavijo kontrolirajo zdravstvene oblasti v Kjöbenhavn padavine v vsej državi.

munijom, da bi se nadalje vtrajal na svojem stališču. Če bi to storili, bi bilo kaj lahko dokazati, kako zelo se njihovo stališče razlikuje od besed v deklaraciji, in potem obtožiti Zvezo komunistov, da podpira dvojnico ali da je kršila sprejete obveznosti. Istočasno pa bi vrnilite izgubljene ovce« izkristil zelo široko za okrepitev birokratsko dogmatičnih postavljaj. V nasprotnem primeru bi objavili le to, da so vse »revizionistične« strahote samo delo jugoslovanskih komunistov in začeli bi uresničevati že pripravljene načrti protijugoslovanske gonje; obenem pa bi prepričali sodelovanje jugoslovanskih komunistov z drugimi komunističnimi partijami.

Naravnost neverjetno je, kako so mogli po izkušnjah iz obdobja po letu 1948 še verjeti v uspeh takega dejanja. Zdi se, da so organizatorji protijugoslovanske gonje spet preveč podcenjevali žilavost jugoslovanskega revizionizma, ker so pač podcenjevali moč in zgodovinsko nujnost težnje po demokraciji in hitrejšem socialističnem razvoju.

Toda tudi to ni bilo vse. Mnoga določila deklaracije dvanajstih partij so obenem pomenila zanikanje nekaterih stališč, objavljenih na XX. kongresu KP SZ, zanikanje Beograjske deklaracije ali deklaracije o odnosih med socialističnimi deželami in celo zanikanje Manifesta miru. Deklaracija se je pojavila kot rezultat in izraz odzema proti globokim in v svojem bistvu pozitivnim procesom, ki so se začeli v Vzhodni Evropi po Stalinovi smrti in ki jih je zlasti podprl XX. kongres. Mnogi pojavi in dogodki so pričali, da so se na zadnjašnje, birokratsko-dogmatične sile ustrelile perspektive in posledice takega gibanja.

Težnja »okrepiti« birokratske pozicije in dogmatična stališča se je jasno odrazila v besedilu deklaracije. Medtem ko je na primer Hruščev v svojem referatu na XX. kongresu opozoril tudi na delno odgovornost Sovjetske zveze za povojno mednarodno nepaketost, so v deklaraciji spet obnovili staro predkongresno, črno — belo podobo o položaju v svetu. V nekaterih prejšnjih dokumentih so prikazane različne poti socialistične preobrazbe in razvoja kot mogoče in celo kot koristne, deklaracija pa navaja zelo ozke primere »splošne zakonitosti socialistične izgradnje« in tako praktično zanika vse različne poti. S tem je, mi lo rečeno, močno zožila pravice komunističnih partij, da ustvarjajo in samostojno izpolnijo taktiko svoje dejavnosti in svojega boja.

Deklaracija so kaj kmalu spremenili v splošni zakon za vse komunistične partije, ne glede na ugotovitve, da bodo »bratske partije«, ki se niso udeležile tega posvetovanja, same ocenile in se same odločile, kako bodo sprejele sklepe, ki jih vsebuje ta deklaracija. Z gonjo proti Jugoslaviji in proti »sodobnemu revizionizmu« — k jo seveda vodijo v imenu načel, vsebovanih v deklaraciji — so

Barve na žaru

Verjetno se je marsikdo, ki je obiskal razstavo akademskega slikarja Nikolaja Omerse v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani, povprašal, zakaj pač Omerse ni že kdaj prej prikazal podobno zaokrožene zbirke svojega dela. Morda je bila temu kriva njegova osebna skromnost, še vedno negotova iskanja svoje bolj ali manj zaključene izrazne podobe, ali pa raznolikost med člani nekdanje skupine Neodvisnih, ki jim je nekoč pripadal tudi sedanji razstavljalec. Sicer pa, najsi bo karkoli: morda je bilo celo bolje tako, kajti tem lepše je bilo presenečenje, ki nam ga je pripravil Omerse s svojo sedanjo razstavo.

Na razstavi je zbral avtor okrog 60 del, zlasti olj, pa tudi oljnih in navadnih risb ter ilustracij, vse v glavnem novejšega datuma, se pravi iz leta 1958, medtem ko najstarejša dela segajo v leto 1956. Omerse, doma iz Idrije, slikarsko pa izoblikovan najprej na zagrebški akademiji, je bil — že vse doslej avtor, ki je imel z odprtimi očmi bolj smisel za dojemanje svoje okolice, kot pa za kako pretirano iskanje zapletenih stilnih izpovedi. Če je bil že vse doslej zvest slikarski spremljevalec zunanje narave, naše pokrajine, predmetov in ljudi, je to svojo vezanost z naravo zdaj še bolj jasno izpovedal. In kot je narava v svojem bistvu zdrava, optimistična, taka je tudi likovna izpoved Nikolaja Omerse.

nedvoumno tako, v ospredju in s tem v ploskvi slike. Še več: živobarvne ploskve posameznih predmetov so brez prehodnih nians v neki razposajeni silni svetlobi zajele vsa vabljivo pesem narode in življenja.

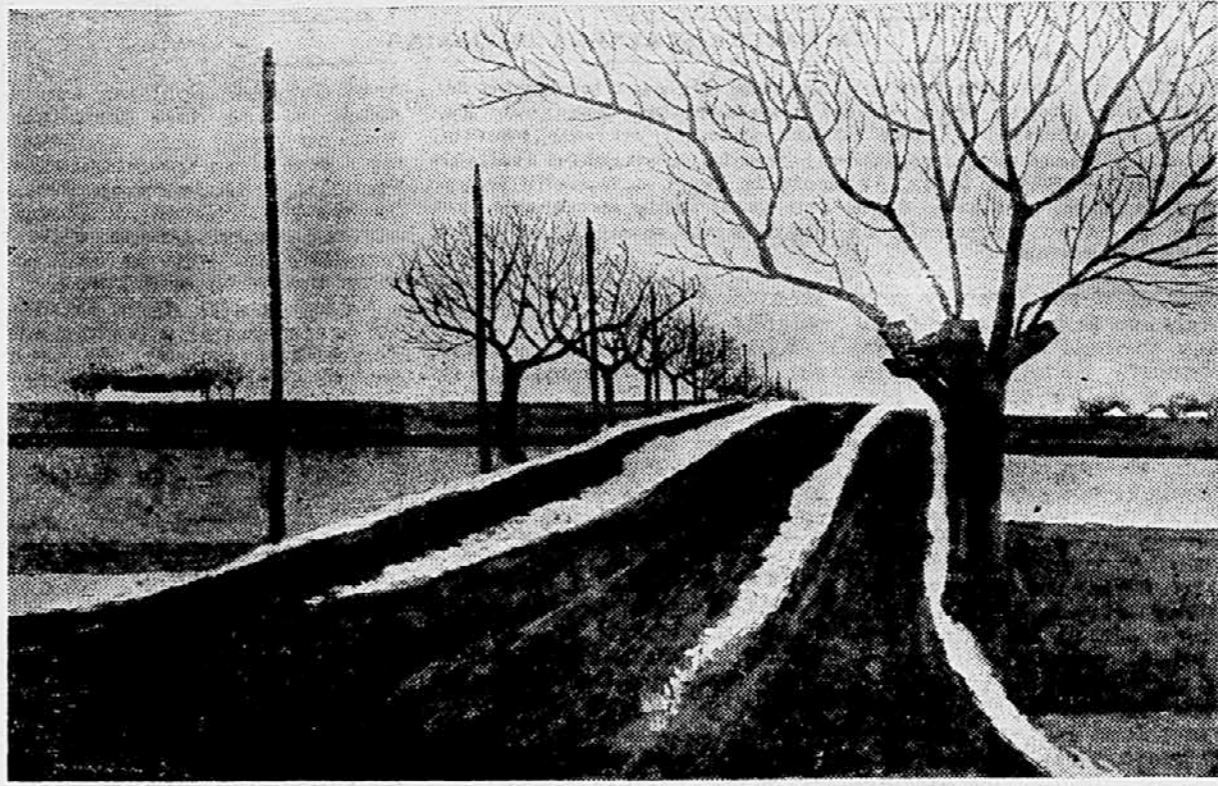
Pri tem poenostavljanju in hkrati barviti razigranosti mu postane precej vseeno, ali gre za morje ali nebo, za prt ali travnik, kamnito ogrado ali mehko preprogo. Vse to mu je narava, oziroma vsaj del narave z določenimi barvami. Zanimivo je tudi, da je prav zaradi tega marsikdaj uporabljal predmete od zgoraj navzdol, se pravi iz zornega kota, kot pada sončna svetloba. Njegovo tihožitijsko pečenim ribam, na krožniku, jagne na račun ali odlični ženski akt na žarkem soncu, so zato kljub veliki različnosti med seboj vendarle likovno doživeti, precej podobno. Kot zbirka barv in predmetov narode, ki so razprostrti pred njim, kot na žaru svetlobe.

Prehod v to novo doživljanje in likovno izražanje, mu je verjetno v marsičem posredovala naša obmorska pokrajina. V nekaterih podobah kamnitih primorskih ograd, n. pr. v motivih iz Barbata, so mu ti nedvomno trdi, a vendar žarko osvetljeni kamniti obrisi vzbudili neki nov, odločnejši pogled na naravo in likovno razmerje v prirodi. Verjetno je svoje opravil tudi čas, ki nam na naši življenjski poti sam mi-

vov in zornih kotov ter smisel za učinkovito perspektivo. Razstavo dopolnjujejo primeri nekaterih njegovih ilustracij, v katerih se je avtor s poenostavljenimi potezami prilagodil motivu ilustrirane vsebine. Pa tudi sicer je morda značilno, da je v teh svojih ilustracijah za publikacije Mladinske knjige upodobil prav nekatere sicer rahlo senzacionalne, a zato mladim ljudem toliko bolj razumljivo priljubljene motive, od pomorsčakov in Laponcev z daljnega severa, do kavbojev z divjega zahoda. Stvari so pač take, da je v bistvu vselej najbolj prirodno in veselo, če iščemo stika s prirodo.

Skromen, a lepo zaokrožen katalog, ki je izšel ob razstavi, je harmonično dopolnil vtis, ki ga sicer dobimo ob srečanju z umetnikom, ki ni hotel biti stilo senzacionalen, ki je pa v poplavi mnogih takih senzacij prav s prirodno zapustil drobno senzacije.

B. Pogačnik

Novi poti se odpirajo in vežejo bratske sosese med seboj. Nocoj bomo v Moderni galeriji v Ljubljani odprli razstavo srbskih likovnih umetnikov. Na sliki Bogumil Karkamis: Pot (olje)

Učni načrt za odrasle

Sole za odrasle dobivajo vedno bolj ustrezno mesto ob rednem šolskem sistemu, kajti pred dnevi je Svet za šolstvo LRS sprejel nov učni načrt za odrasle na stopnji višjih razredov osnovne šole.

gram, je ljudi utrjal in je bil zanje nezanimiv. Novi Zavod za proučevanje izobraževanja odraslih si je zastavil kot eno izmed prvih nalog, da pripravi osnutek novega učnega programa za višje razrede osnovne šole, ki so do lani tvorili nižjo gimnazijo. Prenovljen in preurejen učni program za odrasle odpravlja stare napake ter se predvsem odlikuje po aktualnosti. Izdelan je tako, da ga bo lahko predavatelj prilagajal delu, zanimanju in potrebam obiskovalcev šol za odrasle. Učno gradivo je porazdeljeno v naslednjih pet področij: slovenski jezik z osnova-

ni estetske vzgoje, spoznavanje družbe, spoznavanje narode, matematika in tuj jezik, ki ga bodo lahko kandidati svobodno izbirali in se ga učili tudi izven šole v ljudski univerzi ali dopisni šoli. Snov je razdeljena v dva tečaja (za peti in šesti razred ter za sedmi in osmi razred), glede na predhodno izobrazbo kandidatov.

Predavanja v obeh tečajih

naj bi trajala skozi 24 tednov, in sicer štirikrat na teden. Tako bodo imeli kandidati tri proste dneve, ki jih bodo izkoristili za individualni študij, ogled razstav, predstav itd. Po potrebi bodo za nekatere težje teme organizirali seminarje in ekskurzije. Taki seminarji bodo verjetno potrebni zaradi precej raznolike izobrazbene ravni kandidatov.

Maleš v Svici

V znani razstavnici galeriji Benno v Zürichu so 29. oktobra odprli večjo razstavo slovenskega slikarja in grafika Mihe Maleša. Razstava, ki obsega 40 olj, grafik in perorisb, je vzbudila veli-

ko zanimanje med švicarskimi umetnostnimi krogi, o čemer govori tudi že dejstvo, da je postal Maleš stalni povabjeni gost te galerije. V prvih dneh razstave je bila tudi organizirana uspešna diskusija o Maleševi umetnosti, v kateri so strokovni kritiki priznali našemu avtorju zlasti specifično izvirnost v zvezi s še vedno živimi elementi jugoslovanske ljudske umetnosti, kakršni so žal v Svici že izumrli.

O razstavi je izšlo tudi že več časopisnih kritik, ki hvalijo delo jugoslovanskega razstavljalca. Ta slovenski umetnik je svoje znanje, ki si ga je pridobil v teku svojega mednarodnega študija in ki je bilo sprva vdano francosko nasiranemu ekspresionizmu, vedno bolj in bolj posvetil likovnemu oblikovanju domovinske tradicije, med drugim ugotavlja, časopis Neue Zürcher Zeitung, »pri tem mu prihanja prav njegov fin čut za silkanje liričnih razpoloženj in za k ornamentalnosti nagibajočo se stilizacijo pri izoblikovanju ilustrativnih tem. Miha Maleš je pokazal svoj smisel za dekorativno poenostavljanje in za ploskovno upodabljanje tudi s poslikano keramiko.«

Mišo Popović: Žena s plodom. — Z razstave srbskih likovnih umetnikov v Ljubljani.

Koncert

Dmitrija Baškirova

V umetnosti mladega mojstra Dmitrija Baškirova (Grand prix na tekmovalju Marguerite Long — Jacques Thibaud v Parizu) se zrcali velika prirodna obdarjenost tako v pogledu fenomenalne manualne spretnosti kot v pogledu sijajnih interpretacijskih kvalitiet, kakor so močna notranja koncentracija in doživljanje, velika emocionalna sila in bujen temperament.

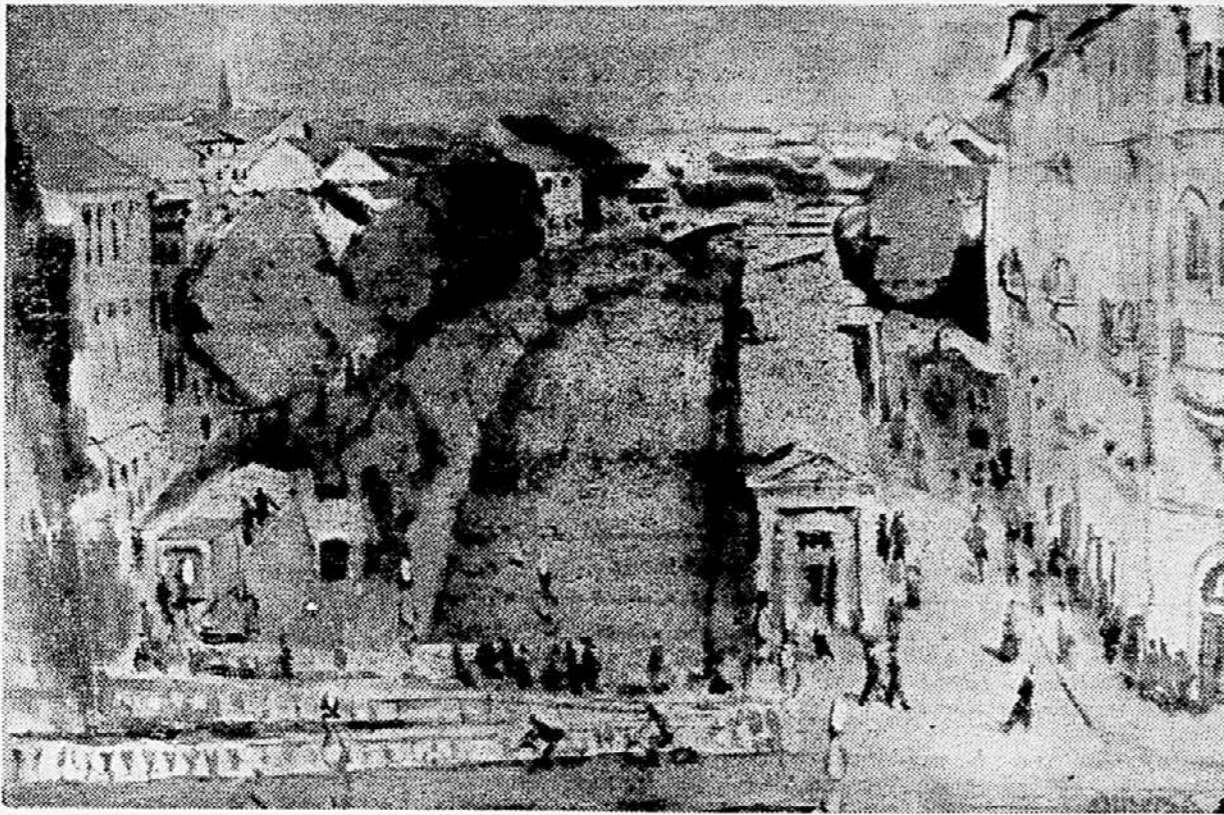
S tehnično virtuozno, vsebinsko živo razgibano, mestoma kar ekstatično interpretacijo koncertnega sprejema, ki je obsegal dela treh avtorjev: Schuberta (Fantazija v C-duru), Prokofjeva (Slovo Romea in Julije ter sonata v C-molu) ter Brahmsa (Sonata v F-molu) — torej s sporedom brez običajnega širokega stilnega razpona in brez osvežujoče briljantnosti

del Liszta in Chopina je uspelo mlademu umetniku pritegniti in zanesiti menda slehernega poslušalca. Višek večera sta bili nedvomno sonati Prokofjeva in Brahmsa. V Prokofjevem mladostnem opusu je Baškirovu uspelo ostro podčrtati nenadne, včasih kar bizarne vsebinske kontraste prvega stavka, podati Andante s finim občutkom za njegov svež in domiselni harmonski in melodični razvoj ter oživetiti sijajno Prokofjevsko ritmiko in duhovitost v Allegro con brio.

Brahmsa je Baškirov izklesal iz mogočnih zvočnih lokov in v ostro razgibanih melodičnih in ritmičnih obrisih, jasno očitavaoč dramsko zgradbo prvega in zadnjega stavka in z ognjevitim temperamentom in preganjam ritmom v Scerzu. Z globokim doživljanjem in intenzivnim izrazom je ostvaril kontemplativno lepoto Andante in Intermezza.

Navdušen in dolgotrajni aplavz po zadnjem akordu Brahmsove Sonate in številni »bis«, ki jih je moral umetnik dodati in ki so svoji tehtnosti in zahtevnosti pomenijo že kar majhen koncert, so znak, da si je mladi mojster s svojo visoko umetnostjo pridobil srca naše, kar se klavirskih koncertov tiče, že kar precej razvijane publike in da bo odslej drag gost na našem odru.

Uroš Prevoršek

Nikolaj Omerse: Ob Ljubljanci (1957). Z razstave v Jakopičevem paviljonu

Likovno je bil v svojih starejših pejzažih, n. pr. motivih s Tromostovja, ali v pokrajini s kozolcem, še nekoliko lirčno nedogdan, obrisi predmetov so mu bili rahlo zabrisani, bistvo je bilo v nekem pričakujočem nastrojenju, in silke, čeprav izdelane v olju, so barvno ustvarjale zlasti iz daljave še občutek nekakšnega akvarjela. Zdaj je nasprotno Omerse svoj dopi in paletu utrdil, silka je postala kompozicijsko še bolj pretehtana in ploskovno določena. Mreža nekake kubistične podlage je kot barvno okno ujeta z nedvoumno začrtanimi močnimi obrisi predmetov, ki so sicer postali poenostavljeni, a zaradi tega morda še bolj otipljivi in jasni. Barve, ki so bile doslej sicer sočne in razgibane, a vendar nekoliko neodločne in ki so se izgubljale v globinsko sivo ozadje, so mu zdaj nasprotno zaživele z vsi

mogrede postavi ograde in mejnike. Njegove jeseni z živimi, a vendar umirjenimi vinskimi rdečimi brezkompromisnimi barvami, ne bi sicer kakorkoli primerjal z njegovimi leti, ki se še vedno sončijo v poljetju, a vendar: že njegov avtoportret — širši, stabilnejši, z njegovo danes tudi sicer močno uveljavljajočo se temno, ultramarinsko modro barvo v ozadju — razodeva neko osebno zorenje.

Njegove risbe v olju so ne le po svoji dobi nastanka, saj nekatere so tudi iz leta 1956, ampak tudi sicer po svoji motiviki, ki je v manjših formatih omejena na neka lirčna razpoloženja, bolj pod vplivom naše starejše tradicije, poetičnih realitov in impresionistov. Vrsta risb, zlasti številni motivi iz Pirana, razodevajo, ne le dobro risarsko znanje, ampak tudi skrbno iskanje moti-

Na vseh dosežanih šolah za odrasle smo uporabljali učne načrte rednih šol. Za nekatere teh šol smo sicer imeli načrte že prilagojene potrebam odraslih, zlasti na šolah s skrajšano učno obveznostjo za borbe in aktiviste, vendar so tudi ti programi še posnemali učne načrte rednih šol, ki jih obiskujejo otroci. Tudi pri teh skrajšanih učnih programih je bila razdeljena učna snov kronološko in je obravnavala vse tiste podrobnosti, ki odraslemu in zrelemu človeku niso več potrebne v takem obsegu kot doraščajoči mladini. Ti programi niso posredovali dovolj tistega znanja, ki je potrebno odraslemu pri delu v ustanovah in podjetjih ter sploh v današnjem sistemu družbenega upravljanja. Takšen, premalo življenjski način študija, ki ga je vseboval stari učni pro-

gram, je ljudi utrjal in je bil zanje nezanimiv. Novi Zavod za proučevanje izobraževanja odraslih si je zastavil kot eno izmed prvih nalog, da pripravi osnutek novega učnega programa za višje razrede osnovne šole, ki so do lani tvorili nižjo gimnazijo. Prenovljen in preurejen učni program za odrasle odpravlja stare napake ter se predvsem odlikuje po aktualnosti. Izdelan je tako, da ga bo lahko predavatelj prilagajal delu, zanimanju in potrebam obiskovalcev šol za odrasle. Učno gradivo je porazdeljeno v naslednjih pet področij: slovenski jezik z osnova-

Na ljubljanski univerzi je 80% slušateljev iz Slovenije, nad 19% iz ostalih ljudskih republik, od tega največ iz Srbije (747, med študenti pa je tudi 50 tujih državljanov).

Socialna struktura je še vedno v prid študentov iz družin nameščencev, upokojenecv, svobodnih in ostalih poklicev (67%), sledijo pa slušatelji iz kmečkih (15%) in delavskih družin (10%).

zornost obiskovalca ob vходу pošastni Korant iz Markovec pri Ptujul). Šlo mu je predvsem za to, da bi pokazal raznolikost jugoslovanskega ozemlja, ki se najlepše razodeva v ljudski umetnosti. »Spričlo nepregledne množice kulturnih območij in vplivov, ki so postali zaradi številnih in intenzivnih selitev večjih etničnih skupin v vseh časih le še bolj zapleteni,« pravi dr. Robert Wildhaber ob sklepu svojega uvoda v katalog, »se upravičeno vprašujemo, ali sploh lahko govorimo o neki jugoslovanski samobitnosti in v čem nekaj se kaže. Da jo je čutili, bi spoznal sleherni, ki pozna deželo nekoliko iz lastnega opazovanja. Naposled so vsakakor slovanske poteze značilni element, toda to je slovanstvo, ki ga je pobarval bližnji stik z zahodno Evropo, slovanstvo, ki s samozavestno neustrašenostjo in svežo brezskrbnostjo sprejema tuje poteze in jih asimilira ter na ta način ustvarja nekaj docela novega.«

Tako bo ta razstava za marsikoga v evropski kulturni javnosti odkritje in bo vzbudila novo zanimanje za Jugoslavijo.

DR. NIKO KURET.

Naša ljudska umetnost v Baslu

Zanimanje za Jugoslavijo narasča zadnje čase tudi v Svici. Tako širši javnosti pri nas najbrž ni znano, da je ordinarij za etnologijo na univerzi v Zürichu, univ. prof. dr. Richard Weiss, avtor znamenite »Volkskunde der Schweiz«, v preteklem študijskem letu 1957-58 vrsto svojih predavanj in podrobno delo v svojem seminarju posvetil študiju ljudske kulture Slovencev, kar je dopolnil s študijsko ekskurzijo po slovenskem etničnem ozemlju. Tako je skupina njegovih slušateljev in slušateljic v spremstvu nekaterih vidnih švicarskih etnologov pod njegovim vodstvom v počitnicah 1958 prepotovala Koroško, Spodnjo Štajersko ter panonski in alpski del Slovenije. Vsi so v podrobnosti poznali Valvazorja in kar je tujcižejnica literature o Slovencih!

Dne 1. novembra 1958 pa so odprli v prostorih Etnološkega muzeja (Museum für Völkerkunde) v Baslu razstavo »Jugoslavische Volkskunst«. Razstava

bo trajala tri mesece (do 31. januarja 1959). Razstava v prostorih Etnološkega muzeja samo gostuje. Prireja jo namreč Švicarski etnografski muzej (Schweizerisches Museum für Volkskunde) v Baslu, ki sam še nima primernih prostorov za razstavo tako velikega obsega. Razstava obsega zgolj gradivo, ki je last Etnografskega muzeja; predmetom iz tuje lasti se je vodstvo muzeja načeloma odreklo. Zato so pri sicer velikem bogastvu razstave manjše vrzeli neizbežne, opazi jih seveda samo strokovnjak. Ze dr. Ed. Hoffmann-Krayer, utemeljitelj muzeja, je skrbno zbiral jugoslovansko gradivo. Med njegovimi nasledniki se je zlasti sedanji predstojnik Švicarskega etnografskega muzeja dr. Robert Wildhaber zavzel za načrtno nabavljanje jugoslovanskega gradiva. Vrhu tega je lani v dveh mesecih prepotoval vso Jugoslavijo. Tako se je mogel lotiti ureditve sedanje razstave, h kateri je izdal muzej tudi eleganten katalog. V nim

je poleg spremnih besed ravnatelja Etnološkega muzeja Alfreda Bühlerja duhovit in jassen uvod, ki je več kot samo informativen, ker prinaša zanimive, včasih kar izvirne pogoled. Napisal ga je sam dr. Robert Wildhaber. Dodanih je 24 celostanskih reprodukcij razstavnih predmetov (med njimi je lončen ribniški konjček z jezdecem, ki krasi tudi ovitek).

Razpored razstave se drži šestih »kulturnih območij« (Kulturprovinzen), ki jih razgrinja tudi uvod v katalog. Prva dvorana prikazuje alpsko kulturno območje (večino Slovenije), nakar sledi oddelki sredozemskega (Istra in Dalmacija), dinarskega, panonskega, moravskega (Stara Srbija s Kosmetom) in makedonskega kulturnega območja. Urejevalec je pojmovlaj ljudsko umetnost zelo široko zajel je vanj predmete uporabnega značaja, noše in predmete, ki so funkcionalno vezani na običaje (maske — v prvi, »slovanske dvorani pritegne po-

Nove moči na površju

Toľko presenečenj, kolikor jih je dalo v nedeljo zaključeno dvanajsto prvenstvo Slovenije, ni bilo še na nobenem izmed dosedanjih. V naslednjem si oglejmo nekatere značilnosti.

ZMEROM VEČ IGRALCEV

Krog kvalitetnih igralcev pod vrhom se je razširil. Nova imena med osmoric najboljših Godina, Kostanjsek, Sedej. Tomc so si priborila vstop v ospredje, na odskočno desko, s katero bodo lahko segali po najboljših mestih na turnirjih v republiki. Prav je tako!

Kakor smo se namreč veselili uspehov njihovih prednikov (Tomaziča, Kerna itd.), tako je bila v zadnjem času vse očitnejša dozdevna ali resnična stagnacija teh predhodnikov, ki je neogibno terjala krepko injekcijo oz. spodbudo pri nadaljnjem izpopolnjevanju. Lahka pošta, po kateri so ti igralci doslej redno prihajali v četrti in polfinale ter finale republiških turnirjev, so jih uspravala in to so vzroki številnih presenečenj minulega prvenstva.

Tako z vstopom novincev lahko pričakujemo, da bodo zaostri bili borbo za najboljša mesta v republiki in s tem po načelu športne konkurence dvignili kvaliteto slovenskega namiznega tenisa na višjo raven.

PLUTOVA IN TRAMPUSEVA SE SAMI

Stanje ženskega namiznega tenisa v naši republiki še zmerom ni zadovoljivo. Kljub očitnemu napredku v primeri s prvimi leti po vojni sta Plutova in Trampuseva še kar sami pri vrhu brez konkurence. Obe sta v glavnem precej izenačeni, le Plutova je bolj borbeno in postaja vse hujša prepreka za včasih zelo mladoščno Trampusevo. Lanska mladinka Vavčeva in Erratova bosta morali še mnogo vaditi, da bosta dohiteli obe finalistki zadnjih prvenstev.

Vodilna vloga naših mladink in pionirk bo v prihodnje v državi zelo omajana, če slovenski klubi ne bodo pričeli bolj

skrbeti za ženski naraščaj. Po udeležbi pomenj letošnje prvenstvo v ženskih disciplinah zopet nazadovanje. Udeležba pri pionirkah (7 igralci) je bila zelo skromna in daleč pod lansko mero. Prav tako šibkeje so bile po številu mladinke in članice.

TOMC — DOBER NASLEDNIK HLEBSA IN TERANA

Značilna za slovenski namizni tenis, še bolj pa za kranjski Triglav je velika vloga mladinskega prvaka v članskih disciplinah. Teran (in mislim tudi Hlebs) sta bila večkrat mladinska in članska republiška prvaka. Na zadnjem prvenstvu je vlogo teh prednikov prevzel Vlado Tomc z osvojitvijo mladinskega prvenstva in dostojno igro ter presenetljivimi izidi pri članih. Skoda, da je Tomc samo še to sezono mladinec, če ne...

Najboljše mladince bi prav lahko razvrstili v tri razrede. V prvem je Tomc (Tr.), v drugem Bratuž (Ljubljana), v tretjem pa ostali četrtfinalisti prvenstva. Kljub vsem odlikam pa se

bo moral Tomc na državnem prvenstvu krepko potruditi, da bo naši republiki obdržal naslov mladinskega državnega prvaka, ki ga je lani osvojil Teran.

TRIGLAV — NAJUSPEŠNEJŠI KLUB

Po točkovanju, ki ga vodi NTZS za sestavo jakostnih lestvic smo napravili pregled uspehov posameznih klubov s tega prvenstva. Kranjski Triglav je znova na prvem mestu — daleč pred ostalimi nasledovalci. Lestvica klubov pa je takale: 1. Triglav 131 točk, 2. Fužinar 65, 3. Ljubljana 52, 4. Odred 30, 5. Maribor 26, 7. Elan 22, 8. Jesenice 11, 9. Ilirija 11, 10. in 11. Mladost in Litija 8 itd.

Kranjski Triglav je torej po povratku svojega vodje in tehničnega referenta NTZS tov. Rebolja znova na pohodu. Kaj bodo dosegli na zadnji preizkušnji, to je državnem prvenstvu, pa bomo videli v mesecu dnju v Ljubljani. (nd)

POKAL EVROPSKIH NOGOMETNIH ŠAMPIONOV

Trije četrtfinalisti znani

Letošnje tekmovalce za pokal evropskih nogometnih šampionov je napredovalo mlado do četrtfinala. Za zdaj so znani trije četrtfinalisti.

Belgijski prvak Standard iz Lieja je izločil portugalskega zastopnika Sporting iz Lizbone s 3:2 in 3:0.

Nemški prvak Schalke 04 iz Gelsenkirchena je priredil veliko presenečenje z zmago nad Anglezii — enajstoročno Wolverhampton Wanderers — 2:1 in 2:1.

V četrtfinale se je uvrstil tudi vzhodnonemški zastopnik Wismuth, ki je izločil švedsko ekipo IFK iz Göteborga. Izida sta bila — 2:2 na Švedskem in 4:0 v Vzhodni Nemčiji.

Ostali tekmeči so za zdaj odigrali samo po eno tekmo. Španska zastopnica Atletico in Real sta najela letalo, s katerim bosta skupno odletela na teška povratna dvoboja. Atletico se bo v Sofiji pomerilo s CDNA. Naskok 2:1 iz Madrida je kaj piškvac, če upoštevamo moč in borbenost bolgarskih igralcev. Tudi Real ni vredno zavidati. Turški prvak Beşiktaş je v Madridu izgubil samo 0:2 in tako bo še zelo vroče — 27. novembra v Istanbulu.

Skoraj neverjetna zmaga je uspela švicarskemu Young Boysu v Budimpešti. MTK je pred zadnjimi občinami v tekmah izgubil konec v razmerju 1:2. Na dani je, da bodo Švicarji v Bernu z vsemi silami skušali obdržati vsaj to malenkostno prednost.

Zejo zanimivo bo tudi drugi spopad med Dunajskim Sportklubom (ki je izločil Juventus) in Duklo. Doma so Dunajčani dobili 3:1; kdo ve, kako bo v Pragi.

In naposled — osmi par. Francoski Reims in finski Helsinki se še nista srečala. Zej tega pa je bolj ali manj gotovo, da bodo četrtfinalisti — Francozi.

SPORTNI POROČILA

L. 1962 NAS ČAKA MEDNARODNA NALOGA

Na evropskem atletskem odru

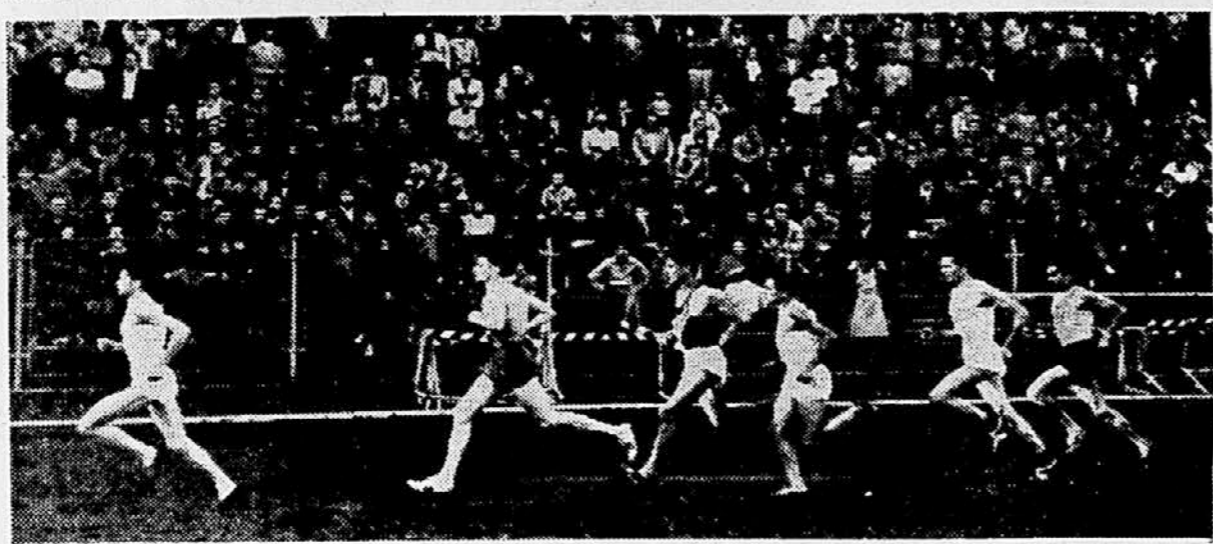
Beogradu je zaupana organizacija evropskega atletskega prvenstva 1962. Ta vest je pred dnevi prišla iz Barcelone, kjer je bil sestanek evropske atletske unije. Po Torinu, Parizu, Oslu, Bruslju, Bernu in Stockholmju je torej na vrsti Beograd. Zares lepo priznanje, hkrati pa tudi velika priznanja za jugoslovanske atletske delavce.

Sicer pa poglejmo malo po bližje, kaj si lahko obetamo od tega prvenstva. Predvsem velja poudariti, da je evropsko atletsko prvenstvo za olimpijskimi igrami in svetovnim nogometnim prvenstvom za zdaj največje športno tekmovalno na svetu. Ne samo zaradi množične udeležbe (navadno nastopajo skoraj vse evropske države s kakimi 1000 tekmovalci), marveč tudi zaradi privlačnosti, tako glede obiskovalcev kakor tudi novinarjev. Naj za primer omenimo, da je letošnje evropsko prvenstvo v Stockholmju spremljalo 1000 novinarjev z vseh petih celin ter da si je tekmo ogledalo tudi precejšnje število turistov iz raznih držav, predvsem pa iz Nemčije. Prireditev torej ne terja le solidnih športno-tehničnih priprav, marveč tudi pravih turističnih prijemov.

Sodimo, da je bila kandidatura Beograda izbrana dobro. Čeprav bo prireditev seveda precej draga (na organizatorjih pa bo, da bodo z dobro propagando skoraj neizbežno izgubo kar najbolj zmanjšali), je denar, ki ga bomo vložili v prvenstvo, dobro naložen. Pravilnost take ureditve si lahko potrdimo že s tem, da je bil boj med kandidati za to izbiro izredno trd. Naposled pa je Beograd »dobilo« prvenstvo pred Londonom, Varšavo, Budimpešto, Frankfurtom in Dublinom. Evropsko prvenstvo bo torej čisto posebno spodbuda za razmah te panoge pri nas, hkrati pa tudi prireditev, ki jo bo moč izkoristiti tudi za turistično propagando. Zelo dobro je pri tem tudi, da bomo organizatorji prvenstva v panogi, ki je vendar osnovna in ima pri nas dejansko vse možnosti za množični razvoj.

Vsekakor pa se bo treba na to prireditev pripraviti tudi kar zadeva športno plat. Naši

tekmovalci bi morali stopiti pred svoje občinstvo tako osposobljeni, da bodo enakovredno posegali v boje za najvišje evropske lavorike. Če so nekateri naši najboljši atleti že na tujem dobivali kolajne, bi jim to doma moralo uspeti še prej. S

tudi podpreti z ustreznimi materialnimi sredstvi. Posebno skrb bilo seveda treba nameniti tudi posepevanju vzgoje strokovnih atletskih kadrov. S takim množičnim zaledjem kot temeljem bi bilo treba starati tudi k izpopolnjevanju najboljših nadarjenih tekmovalcev in tekmovalk. Ze v minulih letih je

evropsko prvenstvo v Beogradu bilo akcija za čimvečjo množičnost jugoslovanske atletike. To panogo je treba zasidrati v šolah, JLA, jo dajati na spored vseh prireditev ob Dnevu mladosti in drugih podobnih priložnostih ter tovrstno dejavnost

vsekakor moralo prinesiti tudi ustrezne sadove. Seveda pa bi naj prvenstvo v Beogradu ne bilo edini cilj vseh teh prizadevanj, marveč le sredstvo in spodbuda, da bi atletika slednjici tudi pri nas dobila mesto, ki ji kot »kraljici športov« tudi gre.

odprtih. In prav zato lahko kateremu izmed slovenskih moštrov in kandidatov še uspel zadnji hip ujeti vlak, ki vozi na državno prvenstvo... FB

dr. Gerjaja, ki je izločil švedsko ekipo IFK iz Göteborga. Izida sta bila — 2:2 na Švedskem in 4:0 v Vzhodni Nemčiji.

dr. Gerjaja, ki je izločil švedsko ekipo IFK iz Göteborga. Izida sta bila — 2:2 na Švedskem in 4:0 v Vzhodni Nemčiji.

Državno prvenstvo brez Slovenije?

Pofinalni turnirji za državno šahovsko prvenstvo so se že krepko premaknili v drugo polovico. Toda novice, ki jih dobivamo o njih, niso nič kaj vzpodbudne za slovenski šah in daleč od tega pričakovanja, s katerim smo pred dvema tedna spremili vseh osem na pot. Vse namreč kaže, da bo prihodnji šampion Jugoslavije prvič po vojni brez slovenskega zastopstva...

Obhodimo torej na hitro vse tri pofinalne. V Opatiji smo z vso upravičenostjo stavili na Puca. Niti najmanj nismo dvomili, da ne bi uspel. Toda dobil je samo prvo partijo, nato pa je sledila serija remijev. Kar sedem jih je bilo, preveč za Puca. In ko je v devetem kolu prišel poraz s Kržišnikom, se je barčica in z njo vsi upi začela potapljati. Zdaj so možnosti samo še minimalne, bolj teoretične, kot praktične, saj je v preostalih kolih zamujeno težko nadoknaditi. Treba bi bilo zmagovati, česar doslej ni bilo, hkrati pa bi moralo krepko spodbuditi tudi vsem tistim, ki so na tabeli neposredno pred njim. Ali ni morda to že prevelika zahteva?

V tem ko sta Kržišnik in Vošpernik v opatijski skupini zapravila vse možnosti že takoj

Šahovski pofinalni turnirji

na startu, pa sta v Zemunu vozila Njegovan in Tomšič vsak po svoje. Njegovan se ves čas vrti okoli 50 odstotkov — kar je seveda premalo — medtem ko Tomšiču sploh ne gre, saj njemu edinemu od naših ni uspelo niti enkrat zmagati. Še najboljši povpreček je bil dosežen v Tuzli, ki pa je že bila ocenjena kot najmočnejši pofinala z največ izenačenimi konkurenti za prva štiri mesta. Nekaj kol nazaj jih je bilo niti manj kot 12 do 14. In vsi trije naši (Bajec, Guzel in Stupica) so med njimi še zdaj. Toda v tej dirki za eno izmed prvih štirih mest je treba imeti tudi malce sreče. Bo vsaj tu Chaisava naklonjena? Verjetneje je, da bo najboljši med temi tremi ravno za prva prekretek, da se mu bodo vrata v šampionat zaprla tik pred nosom. Konkurenca je namreč izredna, prehudaj za nje, če se morajo borjati brez sreče.

In kako bo po vsem tem sestavljen letošnji šampionat FLR? Nekaj imen bi že skrajno lahko pripisali pod Gligoriča, Matanoviča, Ivkova, dr. Trifunoviča, Djuraševića in Matuloviča. To so: Bertok in Janošević v Opatiji, Milič in dr. Nedeljković v Zemunu in Udovčić v Tuzli. Ostalih sedem mest pa je še vedno bolj ali manj

dr. Gerjaja, ki je izločil švedsko ekipo IFK iz Göteborga. Izida sta bila — 2:2 na Švedskem in 4:0 v Vzhodni Nemčiji.

NEKAJ PRISPEVKA ZA NOGOMETNE VSEVEDNEŽE

Med kopicami lovorik

Zebelj je zadel na glavo tisti, ki je zapisal, da je sedaj že toľko najrazličnejših mednarodnih nogometnih tekmovalcev, da jih nihče več ne more spremljati prav natančno. Mislite, da pretiravamo? Nikakor ne! Naj to svojo trditve tudi dokažemo!

Državne reprezentance igrajo za svetovno prvenstvo. To je nedvomno najpomembnejše tekmovalje. Sedaj so na novo vpleljali še evropski šampionat. Ze tradicionalne so tekme za britanski in skandinavsko prvenstvo. Pokal dr. Gerjaja je na voljo šestim srednjeevropskim reprezentancam, od leta 1959 dalje pa bodo tekmovali tudi še za balkanski pokal. Pa k vsemu temu še — sredozemski pokal, da omenimo samo tekmovalja evropskih držav.

Nič manj »prometa« ni tudi med klubskimi moštvi. Tekmovalje za pokal evropskih šampionov je vsako leto privlačnejše. Letos se ga je udeležilo že kar 26 moštvev iz 25 držav. Sedaj pripravljajo še podobno tekmovalje za pokalne prvake evropskih držav. Če ob vsem tem le še ostane kak termin prost, pa gre na račun pokala velesojmskih mest, ali pa — po zaključku prvenstev — za donavski in latinski pokal. In zadnji krik mode: v načrtu je celo pokalno tekmovalje vseh zmagovalcev naštetih pokalnih tekmovalj. Torej pokalni turnir na kvadrat!

Potehtakem le nismo prav nič pretiravali, ker je treba pač upoštevati, da v vsak državi igrajo povrh tega tudi za domače ligaške točke in pokal, razen tega pa se morajo igralci kazati tudi še v najrazličnejših reprezentancah (od državne do podzvezne). In zakaj vse to? Po eni strani je seveda tista večna želja po srečanjih s tekmeči v glavnem pa gre seveda za — denar. Klubi morajo igrati, če hočejo živeti, hkrati pa seveda tudi živeti, če hočejo igrati. Ta začarani krog je res sklenjen. Tako čvrsto, da brčkone nobe-na prilagoditev tekmovalnega sistema ne bo zalegla dovolj.

USPEHI IN NEUSPEHI JUGOSLOVANOV

V večini teh tekmovalj (kolikor niso zemljepisno zaključena) sodelujejo tudi jugoslovanska zastopstva. Pri tem se lahko pohvalimo z nekaterimi uspehi, sprijazniti pa smo se morali tudi z vrsto neuspehov. Naj začnemo z državnim reprezentančnim. Plasma s svetovnega prvenstva je znan. V evropski konkurenci se nismo startali. V prvem kolu nas čaka dokaj neugoden nasprotnik — vse boljše reprezentanca Bolga-

rje. Na nastop na balkanskem prvenstvu se nismo dali pristanka. Tako so za tekmovalje 1959, ki bo v Bolgariji, za zdaj pripravljene Romunija, Albanija in Bolgarija, Grčija pa je udeležbo že odpovedala. V tekmovalju za pokal dr. Gerjaja nismo imeli uspeha. Za zdaj smo med šestimi tekmeči četrti (vodj CSR pred Madžarsko), pri čemer smo v 9 tekmah nabrali vsega 7 točk. Edina svetla točka sta zmagi proti Italiji — 4:0 in 6:1. Odigrati moramo samo še eno tekmo, ki pa nam prav tako ne bo mogla izboljšati položaja. Naš nasprotnik — april 1959 — Švica v Baslu. In klubska tekmovalja? V najpomembnejšem — pokalu ev-

ropskih šampionov — je naš državni prvak Dinamo opravil precej hitro. Praška Dukla mu je onemogočila plasma med 16 najboljših. Brez Dinama, ki tako nikakor ni nadaljeval svetlejših tradicij Partizana in Crvene zvezde, pa se tekmovalje nadaljuje prav tako v znamenju presenečenj. Trikratni zmagovalec tega turnirja — madriški Real — ne bo zlahka ohranil te trofeje. V velesojmskem pokalu smo letos startali bolj kakor lani. Zagrebčanji na trati sicer še niso oprali lanskega madeža, ko so ostali brez zmage, njihova naloga pa letos ne bo lahka, saj imajo za prvega nasprotnika — Budimpešto. Beograd, ki je prvič med udeleženci, pa je že

čez prvo oviro. Ekipa Lausanne ni bila pretežak nasprotnik. Rezultata 6:1 in 5:3 sta zgovoren dokaz. V pokalu evropskih pokalnih zmagovalcev nas bo zastopal zmagovalec v domačem odločilnem srečanju med Crveno zvezdo in Veležem. Preostane samo še donavski pokal. Prav v njem pa so naši klubi letos zabeležili največ uspehov. Crvena zvezda je v hudji konkurenci madžarskih, češkoslovaških, romunskih in bolgarskih enajstoročno zasleda prvo mesto.

Tako torej! Upamo, da se bodo po vsem tem naši bralci le malo bolj znanli v zamotanem klobočju mednarodne nogometne dejavnosti.

Poraz mojstra Puca

Opatijska skupina pofinalnega šahovskega turnirja za prvenstvo Jugoslavije se je za odigranje IX. in X. kola preselila na Reko. IX. kolo je prineslo precej hitro nekaj remijev med kandidati za najvišja mesta in en nepričakovan poraz. Mojrski kandidat Kržišnik je namreč premagal mojstra Puca, ki je s tem izgubil precej upanja za plasman v finale. V tej skupini je ostal neporažen samo še mojster Bertok, ki je prednostno-njim kot črni remiziral z Lukičem.

Ostali izidi: Mimič: Janošević remi, Knežević: Sofrevski remi, Bulat: Smallbegović remi, Vošpernik: Djantar 0:1, Sabadoš: Pavlovič prekinjena. Z zmago nad Vošpernikom se je Djantar presenetljivo povzpela v ospredje in lahko računala, da se bo tam obdržala.

Po IX. kolu je zaporedje na tabeli takole: Bertok 6,5, Janošević 6, Mimič in Djantar

5,5, Lukič 5, Puc, Bulat in Knežević 4,5 itd.

V Tuzli so v IX. kolu igrali takole: Bekavac: Stupica prekinjeno, Bradavarevič: Guzel 1:0, Bajec: Rodić 1:0, Vasiljevič: Karanjac remi, Čirjič: Sokolov remi, Ugrinović: Kozomara prekinjeno, Udovčić: Stojanovski 1:0. Iz prekinjenih partij je treba zabeležiti še dva remija, in sicer med Bajcem in Stojanovskim ter Sokolovom in Vasiljevičem.

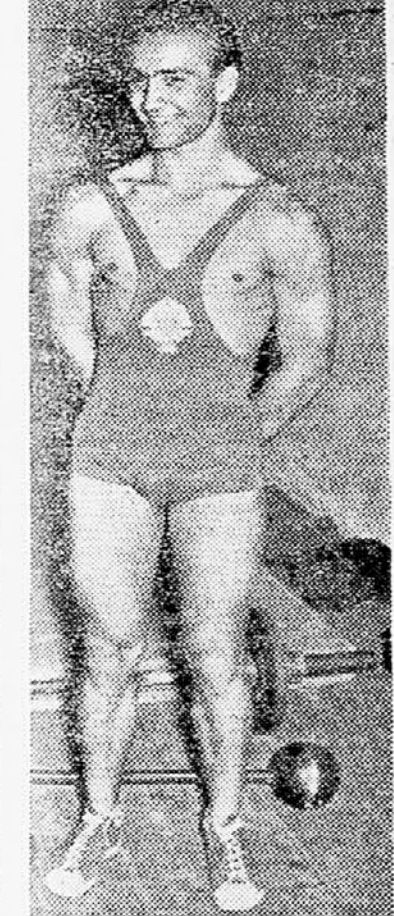
Stanje na tabeli je naslednje: Udovčić in Ugrinović 5:5 (1), Vasiljevič 5,5, Bradavarevič 5 (1), Sokolov, Čirjič in Bajec 5, Karanjac in Guzel 4,5 itd.

V Zemunu so bili IX. kolu doseženi tile izidi: Vuković: Grgič prekinjeno, Smederevac: Nedeljković remi, Ivković: Djurovič 1:0, Mihaljčič: Milič prekinjena, Damjanović: Njegovan 1:0, Petek: Raklič 1:0, Tomšič: Panov prekinjena.

Na tabeli vodi Nedeljković sam s 6 točkami pred Miličem s 5:5 (1), Damjanovićem, Ivkovićem in Smederevcem s 5 točkami itd.

TECAJ ZA VADITELJSKI KADER

Da bi omilila pomanjkanje vaditeljskega kadra, je republiška zveza Partizan pripravila za prve dni decembra 14 dnevni tečaj za vadijtelje prednjačke, ki so bili že vadijtelji vodniki ali pa so že obiskovali take tečaje. Na Goško bo olimpijski spet skušala pobrati lovričke v vseh dvojičah. Državno prvenstvo bo priredilo v čast Dneva republike. Trajala bo dne 30. novembra od 12 ure dalje in 1. decembra od 8 ure dalje v telovadnici TVD Partizan — Trnovo, Ljubljana, Svaščičeva 5.

V »Domu železničarjev« ob glavnem kolodvoru bo v nedeljo ob 10. urji finale ekipnega prvenstva Jugoslavije v dviganju uteži. V konkurenci za najvišji naslov v državi so trije republiški prvaki, in sicer prvak Srbije Partizan (Beograd), prvak BiH Zvezničar iz Sarajeva ter prvak LRS — člani ŽTAK Ljubljana. Po vseh računih »na papirju« so Slovenci v tem troboju favoriti, ni pa nemogoče, da bodo dobili med tekmeči iz Srbije ali Bosne in Hercegovine nekaj nevarnih tekmecev.

Državno prvenstvo v badmintonu

Po uspelem turnirju za republiško prvenstvo se je odbor za badminton pri ZTS odločil, da priredi še državno prvenstvo posameznikov, ki bo tokrat v zaprtih prostorih Organizacije prvenstva je ponovno prevzel Akademski badmintonski klub »OLIMPIJA«. Moški in ženske bodo tekmovali brez starostne omejitve v petih kategorijah: moški in ženske posamezno ter moški, ženske in mešane dvojice. Zaradi premajhnega prostora je moral prireditelj omejiti število nastopajočih na 22 moških in 16 žensk. Na prvenstvu bodo zanesljivo sodelovale ekipe: Papirnica iz Vevč, Partizana iz Kočevja, Športnega aktivna - Saturnusa iz Ljubljane in ABK Olimpije. Pričakujejo pa tudi udeležbo Seceste iz Siska, Partizana iz Murske Sobote, Fužinarja iz Raven in BSK Cella.

Mladina hoče razumljive odgovore

Na okrajnem komiteju LMS v Celju je bilo te dni posvetovanje o ideološko-politični vzgoji mladine v celjskem okraju — Povzemamo nekaj misli in načrtov za vzgojo v prihodnje

Ivan je opravil maturo s prav dobrim uspehom. V razgovoru mi je vedel našeti vse znamenite kraje in vojskovodje od Hamurabija do danes. Zapletene enačbe (komaj sem vedel, kaj naj bi pomenile) so mu kar teleze z jezika. Z večjo roko mi je narisal prerez živčne celice in z nasmehom naštel vse barve, ki jih lahko ima kremenjak. Čudil sem se njegovemu znanju. Ko sem hotel izvedeti še kratko oznako naše socialistične demokracije, je Ivan zardel in — molčal.

Peter je bil v mladinski delovni brigadi. Gradil je avtocesto nekje pri Kostanjevici. Tovariši so hvalili njegovo resnost in delovno zavest, poudarjali so tudi, da je dlje časa dober mladinski vodja. Zelo me je začudilo, da ni član Zveze komunistov. — Po njegovih besedah sem sklepal, da v njegovem kraju koristne povezave med komunisti in mladino sploh ni in zato Peter tudi ni član Zveze.

V kmetijski zadrugi v S. je zelo močan kolektiv mladih združnikov. Imajo sposobne-

ga vodjo, ki jih seznanja s tajnimi gospodarskega kmetovanja. Fantje in dekleta so pravi strokovnjaki v svojem delu — toda, o ureditvi našega komunalnega in združnega sistema niso vedeli ničesar.

V nekem kraju v konjiški občini so dvakrat brezuspešno sklicali sestane mladinskih aktivistov. Enostavno nikogar ni bilo ob napovedani uri. — Tretjič so prišli vsi! Na dnu plakata je namreč stalo z zelo vidnimi črkami, da bo prišel tudi ljudski poslanec. Mladina je spregledala prevaro, ko tov. poslanca od nikoder ni bilo, ker — razumljivo — za svojo udeležbo sploh ni vedel.

Predsednik občinskega komiteja LMS je poročal o delu mladine v občini. Poudaril je precejšnjo razgibanost in uspešno delovanje mladine. Izkazalo se je, da se vse delovanje sestoji iz organiziranja plesnih vaj.

To je le nekaj skopih utrinkov, ki smo jih izbrali bolj po naključju in zato nikakor niso realna slika dela in življenja mladine ter njene organi-

zacije v celjskem okraju. Povedo pa veliko in iz njih se da razbrati, da je ideološko-politična vzgoja mladine dokaj nepopolna in malo učinkovita.

Da se to popravi, se je okrajni komitej LMS v Celju te dni lotil temeljite organizacije ideološko-političnih izobraževalnih tečajev, seminarjev, večernih šol, razgovorov in podobno. Vsi občinski komiteji bodo sestavili načrt izobraževalnega dela na svojem področju, določili kraje za tečaje in večerne šole, poiskali dobre predavatelje ter vodje razgovorov. Mladinsko vodstvo je mnenja, da je treba posvetiti največ pozornosti pravilni izbiri načina in vsebine ideološko-političnega izobraževanja, napraviti predavanja zanimiva in se ravnati pri izbiri tem po željah, zahtevah, zanimanju in izobrazbi mladine. Kmečko mladino najbolj zanima združništvo, gimnazijce mednarodna politika, industrijske delavce spet nekaj drugega. Za vse je treba najti njim lasten in razumljiv jezik. Težnja mladinske organizacije pa mora stremeti za tem, da ne bo zaostajala za dogodki in prepustila mladno največkrat samo lastni presoji.

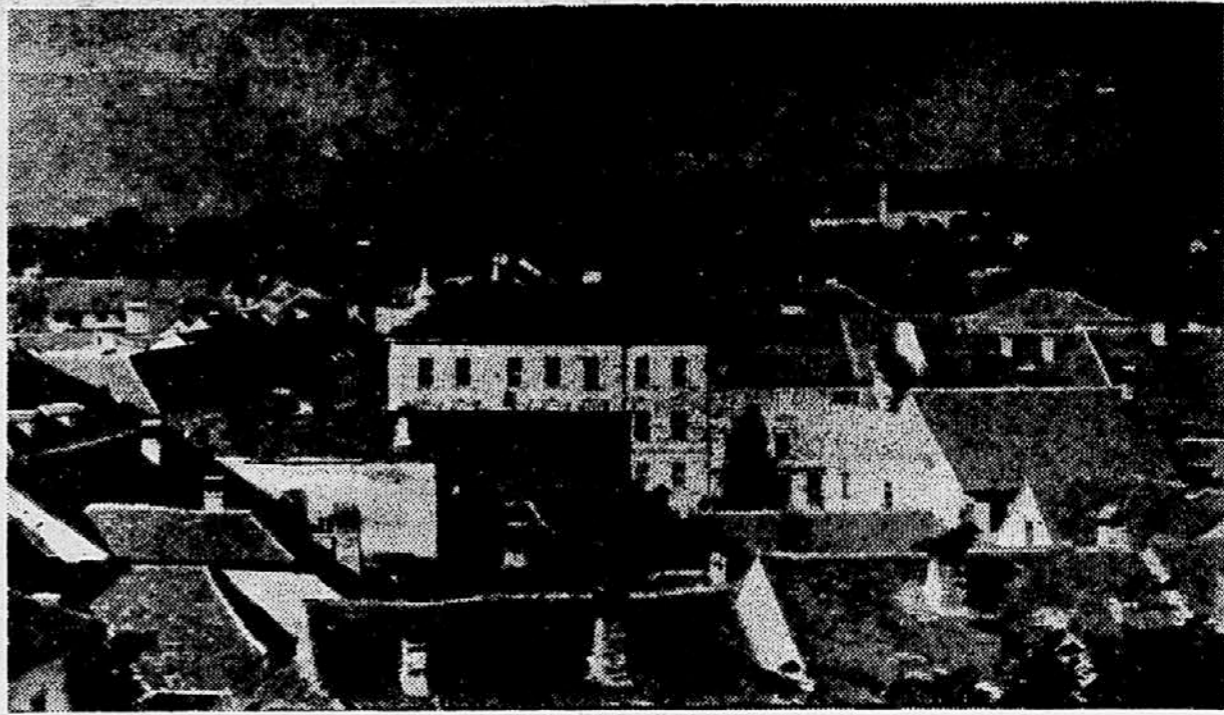
Največji poudarek bo na proučevanju gradiva VII. kongresa ZKJ. Da bi bili predavatelji čim bolj kos svoji nalogi, jih bo treba poiskati med sposobnimi starejšimi komunisti, mladinska organizacija pa si bo vzgojila tudi večje število svojih, t. j. mladins-

kih predavateljev, ki se bodo usposobili na večerni politični šoli. Ta bo odprta že decembra letos v Celju.

Izobraževanje bo prilagojeno strokovni usposobljenosti in zmožnosti mladine. V Celju so sedaj enkrat tedensko na vseh srednjih šolah tako imenovane »mladinske ure«. Predavatelji niso profesorji, da se izognejo preveč šolskemu vzdušju ur, kar bi lahko samo škodovalo. Nevarnost pa je še vedno, da bi bile »mladinske ure« preveč podobne šolskim in premalo sproščene ter podobne resničnim razgovorom. Zato se bodo na šolah v ostalih občinah verjetno odločili za drugačno obliko.

Največ težav bo s kmečko mladino. Treba je prekriti z dosedanjjo prakso »frontalnega« izobraževanja in poiskati bolj pristen in človeški odnos z vsakim posameznikom. Zato bo potrebna predvsem prizadevanost in razumevanje članov zveze komunistov. Največ se bo pa seveda doseglo z vključevanjem dobrih in poštenih mladincev v ZK.

Okvirni načrt za ideološko-politično vzgojo mladine v celjskem okraju predvideva glavno delo v zimskem času, približno do meseca marca. Sadovi bodo tako vidni že sredi prihodnjega leta. Pričakujemo lahko dobre — če bo sposobnih predavateljev in vzgojiteljev dovolj in če bodo našli pravo pot do src mladih ljudi in jim pošteno, razumljivo ter podrobno odgovorili na vsa vprašanja, ki jih zanimajo. Tig

Pogled na Kamnik

Od blizu in daleč

Hoče

Mladinski aktiv v Tovarni »Sana« v Hočah je imel te dni svojo redno letno konferenco, ki se jo je udeležilo nad 80 mladincev in mladink. Po poročilu predsednika se je razvila zanimiva razprava. Mladinci so grajali organizacijske slabosti v aktivu in izrazili željo po ustanovitvi kluba mladih proizvajalcev, ki ga v podjetju še nimajo. Iz poročila in razprave je bilo razvidno, da je mladina tovarne »Sana« v preteklem letu dosegla lepe uspehe, zlasti pri delu v organih delavskega samoupravljanja. Veliko pozornost je posvečala mladinska

Slov. Konjice

Doslej je že več sindikalnih podružnic v Konjiški občini izvedlo občne zbornice, ki so dobro uspeli. Večina zborov bo do konca novembra. Glede na veliko število zaposlenih bodo v podružnici TKO Zreče volili na sestankih članstva po obratih delegate za občni zbor, medtem ko bodo v vseh ostalih podružnicah sodelovali na občnih zbornicah vsi člani. L. V.

Smartno ob Paki

V Smartnem so začeli študirati program VII. kongresa ZKJ že sredi oktobra. Študija se poleg članov Zveze komunistov udeležujejo tudi člani drugih organizacij in prosvetni delavci.

Šoštanj

Na polletnem občnem zboru kmetijske zadruge v Šoštanju so ugotovili, da so vsi obrati, razen strojnega, rentabilni. V razpravi o 5-letnem načrtu za razvoj kmetijstva so poudarjali predvsem skrb za hmeljarstvo, živinorejo in sadjarstvo. Hmeljske površine bodo povečali od 36 na 45 ha. Med sekcijami se pri delu posebno

Šoštanj

V osnovni šoli na Vurberku pri Ptujju je bila te dni izredna slovesnost za prebivalce iz Grajenščaka in iz Krčevine. Pri 70 hišah tega področja Slovenskih goric je ta dan zasvetila električna luč. V

Pri Vurberku je zasvetila elektrika

Šolskem razredu se je zbralo nad 150 ljudi, domačinov in gostov. Predsednik elektrifikacijskega odbora Janez Minih iz Krčevine se je v podzdravnem govoru zahvalil ptujski občini, občini Tezno, okraju in »DES« za pomoč, da je prodrla elektrika tudi v ta del Slovenskih goric. Stroški trafostojane in napeljav nizkonapetostnega omrežja so znašali skoraj osem milijonov din. Nad dva milijona in četrto so prispevali v materialni delu, in denarju prebivalci sami, ostalo pa je prispevala skupnost.

Predstavniki občine Tezno, šole Vurberk, obrata »DES« Ptuj in občinskega odbora SZDL Ptuj so čestitali elektrifikacijskemu odboru, da je vztrajal pri tej napredni akciji kljub težavam in so podčrtali pomen elektrifikacije Slovenskih goric za dvig življenjske ravni in kulturnega napredka tamkajšnjega prebivalstva.

Občni zbor sindikalne podružnice na metalurški industrijski šoli je pokazal veliko zanimanje učencev za probleme šole in internata. Na zboru so kritično pregledali delo v minulnem obdobju in sklenili pomen obdobju in sklenili pomagati upravi šole pri njenih naporih. S prostovoljnimi delom bodo uredili okolico novega internata in telovadnico, novi odbor pa bo pripravil predavanja o vlogi sindikata. Izboljšali bodo tudi delo šolske in razredne skupnosti itd.

Elektroplavž železarne Store je dal od začetka obratovanja do danes že nad 65.000 ton surovega železa. Te dni so naložili že 5-tisoč sarž. Ob tej priložnosti je pripravila uprava železarne delavcem in uslužbenecem tega obrata zakusko. Tehnično vodstvo elektroplavže se zelo trudi in je doslej osvojilo proizvodnjo nad 20 vrst raznega surovega železa. Tudi letni plan je obrat že dosegel. L. Z.

odlikujejo žene, manj pa mladine zadrugi. Precej težav ima zadruga s pomanjkanjem potrebnih strokovnjakov, saj leži pretežno vse delo na upravniku, zato je razumljivo, da vse dejavnosti ne morejo povsem zaživeti. —js—

Sentjur pri Celju

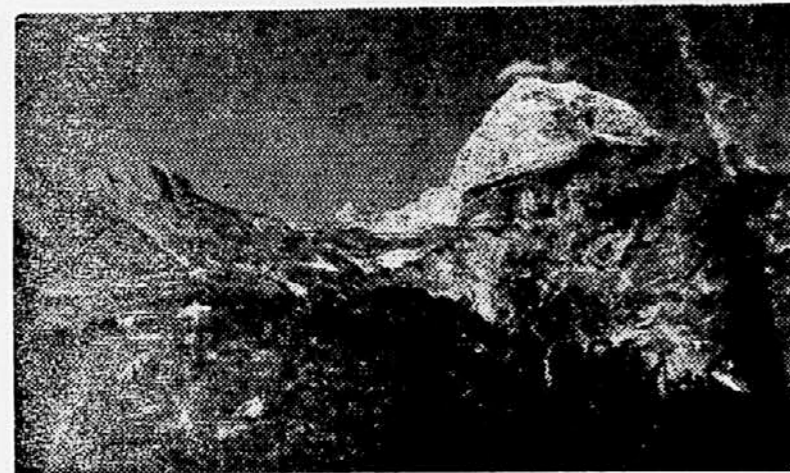
V letošnjem šolskem letu bodo v Sentjurju pri Celju reorganizirali enoletno kmetijsko šolo. Le-ta bo postala samostojen zavod okrajnega pomena. Doba šolanja se bo pri kmetijski stroki podaljšala na dve leti, pri gospodinjski pa celo na tri leta. Tako bodo učenci po dokončani šoli dobili določene kvalifikacije. Cesar šola doslej ni mogla nuditi. Poleg tega bodo letos razširili učni načrt in uvedli kot predmet tudi hmeljarstvo. V ta namen so na posestvu uredili moderen žični nasad hmelja. S. D.

Nov hlev

Kmetijsko gospodarstvo Plač pri Mariboru je zgradilo nov hlev za 20 govedih, silos za 58 kubikov silaže, gnojnišče, mo in gnojilnice. V hlevu redijo v glavnem plemenske telice simentske pasme. Razen tega gradijo posestvo silos za 80 kubikov silaže pri drugem hlevu, kjer imajo 50 plemenskih krav. S tem in v obstoječem večjim silosom si bodo zagotovili dovolj silaže.

Medtem ko je znašala lani povprečna mlečnost na molzniku 2300 kg, se je na tem posestvu zvišala letos na 3300 kg. Jz.

UREDILI BODO CESTO NA MANGART

Slikovito visokogorsko cesto na Mangart, ki so jo pred nekaj leti močno poškodovali nalivi in zemeljski usadi, bodo, kot vse kaže, prihodnje leto usposobili za reden in nemoten promet. Dela naj bi veljala okrog 13 do 15 milijonov dinarjev. Po ureditvi pa naj bi jo vzdrževala sekcija republiške cestne uprave v Aidovščini. Za zasilen promet so lani usposobile cesto že mladinske brigade ter planinci iz Boveca. Čeprav cesta ni dovolj zavarovana, se je letos povzpelo po njej na Mangartsko sedlo okrog 1900 motornih vozil, med njimi celo 60 avtobusov in 20 kamionov. Cesto naj bi uredili republiška in okrajna cestna uprava. Na sliki: Mangart z visokogorsko cesto. — J. P.

J. PLENUMA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA VIDEM-KRSKO

Priloge na volitve

Te dni je bil plenum občinskega sindikalnega sveta Videm-Krško, ki so se ga udeležili poleg članov predsedstva tudi predstavniki in tajniki podružnic ter zastopniki okrajnega sindikalnega sveta Novo mesto. Na območju občinskega sindikalnega sveta Videm-Krško je 19 podružnic z okrog 2500 člani. Skoraj v vseh podjetjih so vsi člani kolektivov tudi člani sindikata. Nekoliko slabše je pri gradbenih podjetjih, kjer je precej sezonskih delavcev, ki niso vsi člani sindikalne organizacije.

V podružnicah bodo volili nova vodstva od 21. novembra do 11. decembra. V tovarni celuloze in papirja »Djuro

Salaj« so že imeli predvolilne sestanke, na katerih so izvolili delegate, ki jih bodo zastopali pri volitvah. Izbrali so že tudi kandidate, vendar so šli pri tem preveč v širino zato je plenum občinskega sindikalnega sveta predlagal sindikalni podružnici, naj se o kandidatih ponovno pogovorijo in ne pretiravajo pri predlogih.

Za volitve v sindikalne podružnice se zanimajo tudi ostale politične organizacije in stremijo za tem, da bodo v novih sindikalnih vodstvih resnično najboljši člani kolektivov. Vsi zastopniki sindikalnih podružnic so se obvezali, da bodo sprejete sklepe občinskega sindikalnega sveta

izvajali in se dobro pripravili na bližajoče volitve. Na plenumu so ugotovili, da nekatero podružnico neredno odvajajo članarino. Tega pa niso krivi člani sindikata, pač pa blagajniki, ki so skoraj povsod že pobrali članarino, ki pa jo redno ne odvajajo. Zato so obsodili prizadete blagajnike, ki svojega dela ne vzamejo resno.

Pregledali so še osnutek pravilnika Početniškega doma »Materada«, ki ga bo prevzel občinski sindikalni svet. S tem bo dana možnost vsem članom sindikata občine Videm-Krško, da bodo lahko preživeli svoj letni dopust na morju. Predhodno pa bodo morala vsa podjetja in ustanove prevzeti določene obveznosti do tega doma, tako da ne bo nosila vse breme vzdrževanja sindikalna podružnica celuloze. Ta osnutek bodo dali v razpravo vsem podružnicam, nakar ga bodo predelalnega sprejeli na plenumu občinskega sindikalnega sveta. M. R.

Začetek gledališke sezone na Koprskem

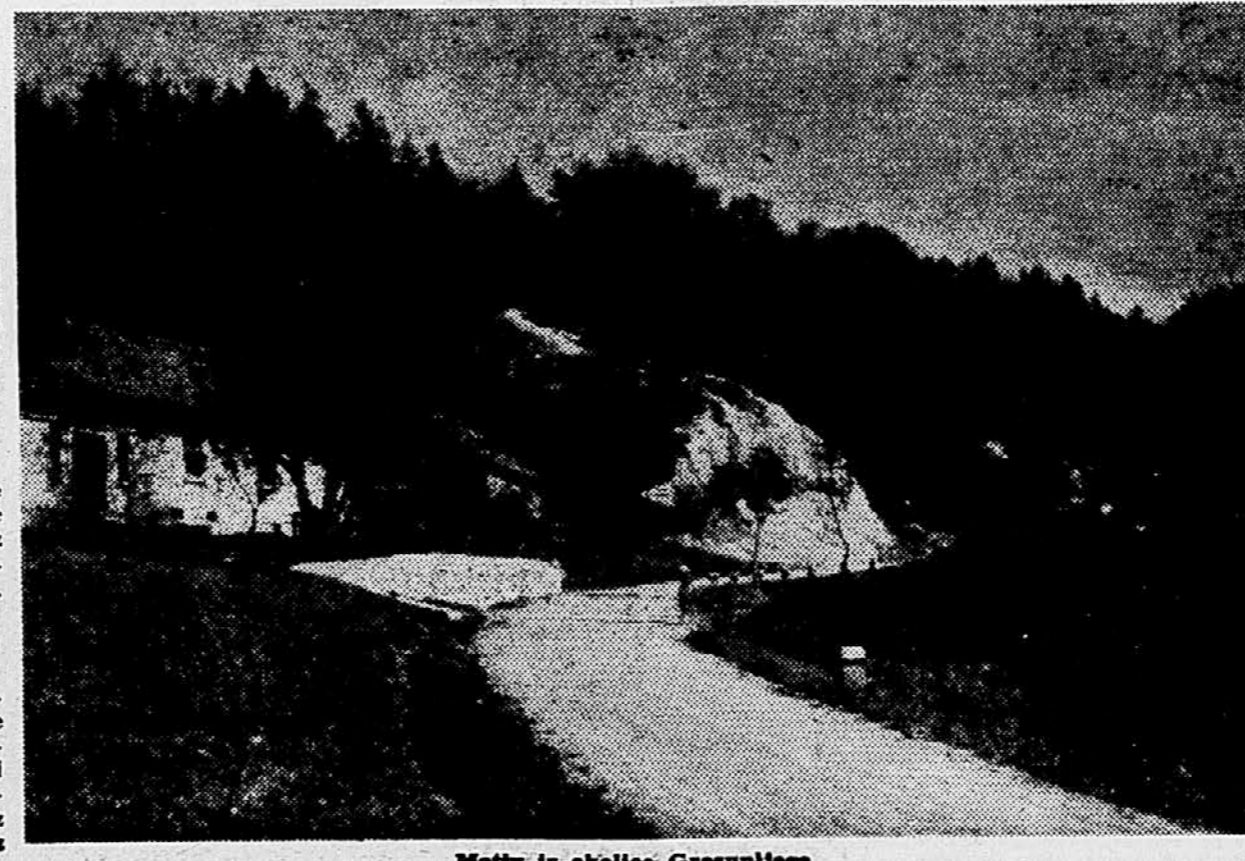
Pred kratkim je zavod »Primorske prireditve« začel zimsko gledališko sezono. SNG iz Trsta se je predstavil s »Sopotnikoma« Jana de Hertoga. Z istim delom je ta ansambel v naslednjih dneh gostoval še v Izoli, Škofljah in Pridvoru v Slov. Istri.

Druga predstava istega ansambla je bila v Kopru v soboto in nedeljo, tokrat že znana »Dežurna služba« poljskega pi-

satelja Jerzyja Lutowskega. Z »Dežurno službo« so tržaški gledališki umetniki gostovali še v Izoli in Piranu. Za mesec december je dogovorjeno gostovanje SNG iz Trsta z dramatisacijo Dostojevskega romana »Zločin in kazen«, v teku pa so razgovori za gostovanje Eksperimentalnega gledališča iz Ljubljane in ljubljanske Drame.

V začetku meseca razpisani abonma je dal še dosti dobre rezultate. V vseh treh obalnih mestih se je na razpisanih 10 predstav oziroma prirediteljev aboniral okrog 600 ljubiteljev odrske in glasbene umetnosti. Razmeroma slab je bil odziv le v Piranu (zaradi poznega obvestila), vendar bo za Pirančane razpis podaljšan. Tako bodo še imeli priložnost, zagotoviti si z abonmajem obisk letošnjih zimskih predstav po nižjih cenah. F. M.

Razstava v Mariboru V Umetnostni galeriji v Mariboru bodo jutri, v soboto, dne 22. novembra, odprli novo razstavo. Tokrat bodo razstavili svoja dela slikarji Leon Koprce in Izidor Urbančič iz Ljubljane ter Albin Lugarič iz Ptuja.

Metiv iz okolice Grosupljega

Dnevne vesti • obvestila • oglasi

KOLENDAR
Petek, 21. novembra: Marija
Na današnji dan leta 1694 se je rodil veliki francoski mislec, dramatik, pesnik in zgodovinar François Voltaire. Bil je najvljudnejši pesatelj prosvetelne dobe. Pisal je satire, pesmi, romane in politične razprave ter širil z njimi svoje nazore o svobodi in enakosti.

KOČNA ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA ZA NUJNE OBISKE NA BOLNIKOVIEM DOMU OD 20-7 URE ZJUTRAJ OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH VES DAN
Zdravstveni dom Siska: Dr. Gombac Nevenka, Černetova 31, tel. 22-831.
Zdravstveni dom BEŽIGRAD: Dr. Tičar Loize, Lavričeva 5-a, tel. 31-268. V odnošnosti z zdravniško kličite tel. LM 30-800.
Zdravstveni dom CENTER: Dr. Kotnik Sonja, Miklošičeva 24, tel. 39-151. Za obiske otrok kličite tel. LM 30-800.
Zdravstveni dom VIC: Dr. Janež Jež, Prešernova 36-IV, tel. 32-740. Nedeljska dežurna v ambulanti Mirje, Trg mladinskih delovnih brigad 3 od 8-14 ure, tel. 21-797.
Zdravstveni dom MOSTE: Kikelj Nada, ZD. Moste, Kerkova 5, tel. 31-359. V odnošnosti z zdravniško kličite tel. LM 30-300.
Zdravstveni dom RUDNIK: Dr. Leskovic Bogdan, Opekarska 8, tel. 21-929. V odnošnosti z zdravniško kličite tel. LM 20-500.

OBJAVE
Informacijska pisarna za proslavo otvornice avtomobilske ceste »Bratstva« v Ljubljano, Zagreb v Novem mestu, objavlja sledeče:
1. Formirana je posebna informacijska pisarna s sedežem v Novem mestu, Cesta komandanta Staneta 2, telefon št. 24, ki posluje permanentno od 7. do 19. ure dnevno. Pisarna daje vse informacije, sprejema rezervacije prehrane in prenočišč, poslušuje spored prireditelj itd.
2. Poleg hotelov, gostilnic in privatnih gostiln bodo nudili prehrano in piščalo v zadostni količini v dobri kakovosti po mestu razporejeni paviljoni, kjer bodo s ostom na razpolago tudi tobačni izdelki, razglednice, znamke ter razni spominski predmeti.
3. Informacijska pisarna sprejema rezervacije prenočišč za skupine in posameznike v okviru razpoložljivih kapacitet.
4. Parkiranje avtomobilov iz smeri: Trebnje — Novo mesto in iz Ljubljane, Zagreb, Maribor, Kranj, Ptuj, Brežice, Radovljica, Kranjska Gora, Bled, Bohinj, Kranjske Alpe, je brezplačno. Vozila, ki bodo parkirana na ulici, bodo plačala parkirnine. Vozila, ki bodo parkirana na ulici, bodo plačala parkirnine. Vozila, ki bodo parkirana na ulici, bodo plačala parkirnine.

ZA OBCUTLJIVO KOŽO
Polar Voss
NAJBOLJŠA KREMA!
Pri boleznih jeter (zlatenice, megle) deluje zelo uspešno rožnata »DONAT« vrelca. Vprašajte strokovnjake »DONAT« za vse informacije v Ljubljani pri »Mercurius« in »Prehrani«.

PARAGIN
Najnovije sredstvo proti krvavitvam zobnih dlesni. Zauzevalite v lekarnah in drogerijah!

SAP TURIST BIRU
Das vabi seboj
POJTIKI, KI POTUJETE V ZAGREB, POZOR!
Vsem, ki potujete iz Ljubljane v Zagreb, sporočamo, da uvajamo s ponedeljkom, dne 24. novembra 1958, novo avtobusno progo Ljubljana — Zagreb.

PUTNIK SLOVENIJA
VAZNO OBVESTILO
Velika delovna zmaga mladinskih delovnih brigad na avtomobilski cesti Ljubljana—Zagreb, zasedla je prvo mesto v kategoriji »Novo mesto«. Vozna cena Ljubljana—Zagreb preko NOVO AVTOBUSNE PROGE Ljubljana — Zagreb — Ljubljana.

AVTOTURISTIČNO PODJETJE SLAVNIK KOPER
obvešča cenjene stranke, da prične z redno avtobusno progo na relaciji: PIRAN—PORTOROŽ—IZOLA—KOPER—POSTOJNA—LJUBLJANA—NOVO MESTO—ZABREB in obratno z dne 24. novembra 1958.
Odhod iz Pirana ob 4.00
Odhod iz Koper ob 4.30
Odhod iz Postojne ob 6.00
Odhod iz Ljubljane ob 7.40
ter prihodom v Zagreb ob 10.30.
Odhod iz Zagreba ob 14.30
Odhod iz Ljubljane ob 18.00
Odhod iz Postojne ob 19.20
Odhod iz Koper ob 21.00
s prihodom v Piran ob 21.30.

AVTOTRANSPORTNO PODJETJE »PREVOZ« Brežice
obvešča, da od 24. novembra 1958 preusmeri obstoječo avtobusno progo BISTRICA OB SOTLI—LJUBLJANA (preko Bizelskega, Brežic, Sentjerneja, Novega mesta, Zužemberka) preko Brežic, Novega mesta in Trebnje, od Novega mesta do Ljubljane po avtocesti:
Bistrica ob Sotli 4.45
Brežice 5.30
Kostanjevica 6.00
Sentjerneja 6.10
Novo mesto 6.50
Trebnje 7.30
Ljubljana 8.30

RAZSTAVE
V Moderni galeriji v Ljubljani je odprta zanimiva razstava Društva likovnih umetnikov uporaba umetnosti v slovenski razstavi preko 60 umetnikov. V času razstave, od 10. do 18. ure dnevno, bo tudi predvajane barvnih diapozitivov.
PREDAVANJA
Inštitut za metalne konstrukcije Univerze v Ljubljani vabi na predavanje Dr. Ing. W. Wolfa, direktorja nemškega združenja za metalne konstrukcije, ki bo nastopil dne 21. novembra 1958 ob 18.30 uri v predavalnici oddelka za rudarstvo in metalurgijo, A5-

kerčeva stev. 20. pritičje. Predavani bodo imela dva dela. Prvo bo imelo 1000 — Splošna jekla za nosilne konstrukcije (predpisi o kakovosti).
2. Spoji s prenapetimi visokovrednimi vlakni.
Vabljeni vsi, ki jih to področje zanima.
P. P. Društvo diabetikov Slovenije vabi vsa sladkorno bolna iz Ljubljane na predavanje o današnjem stanju peroralnega zdravljenja diabetesa glede na nekatere nove pripravke (po predavanju razgovor o problemih sladkorno bolnih.) Predava docent dr. Stane Mahkota v nedeljo, 23. novembra ob 8.00 zjutraj v prostorih Dietalne menze v Ljubljani, Trubarjeva 7a.

OPERA
Petek, 21. nov. ob 19.30: Verdi: AIDA. Abonma red H. Sobota 22. nov. ob 19.30 uri: Donizetti: DON PASQUALE. Abonma red G. (Preostale vstopnice so v prodaji).
Nedelja 23. nov. ob 15. uri: Verdi: TRAVIATA. Izven in za podeželje. (Vstopnice so že v prodaji).

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA GLEDALIŠKA PASAZA
Petek, 21. nov. ob 20. uri: Rok-sandje. Bablonski stolp Abonma mladinski. Ob 20. uri: Manzari. Naš ljubi otroci. Gostovanje v Logatcu. Mladini ni primerno.
Sobota, 22. nov. ob 20. uri: E. de Filippi. O te prikazni. Abonma Kolektivni C. Vstopnice so tudi v prodaji.
Ob 20. uri: Audrv. Soledad. Gostovanje v Pirniču.
Nedelja 23. nov. ob 15. uri: R. Tagore. Poštni urad. Premiera mladinske igre. (Ni za abonma).
Ob 20. uri: Casana. Drevesa umirajo stoji. Izven.

GLEDALIŠKA DRAMA
Petek, 21. nov. ob 19.30: Cankar: »Za narodov blazor« Dilaški abonma II. (Preostale vstopnice so že v prodaji). — Matilda — M. Novakova.
Sobota, 22. nov. ob 19.30 uri: Osborna: Ozri se v zrcelo! Premiera. Izven (Veljajo vstopnice od 14. novembra, preostale vstopnice so že v prodaji).
Nedelja 23. nov. ob 15. uri: Maljkovski: Velika, ženta. Izven in za podeželje. (Vstopnice so že v prodaji).
Ob 19.30 uri: Osborna: Ozri se v zrcelo! Premiera. Izven in za podeželje. (Vstopnice so že v prodaji).
Nedelja 23. nov. ob 11. uri: Oscar Wilde: »Srečni princ«.

AVTOTRANSPORTNO PODJETJE SLAVNIK KOPER
obvešča cenjene stranke, da prične z redno avtobusno progo na relaciji: PIRAN—PORTOROŽ—IZOLA—KOPER—POSTOJNA—LJUBLJANA—NOVO MESTO—ZABREB in obratno z dne 24. novembra 1958.
Odhod iz Pirana ob 4.00
Odhod iz Koper ob 4.30
Odhod iz Postojne ob 6.00
Odhod iz Ljubljane ob 7.40
ter prihodom v Zagreb ob 10.30.
Odhod iz Zagreba ob 14.30
Odhod iz Ljubljane ob 18.00
Odhod iz Postojne ob 19.20
Odhod iz Koper ob 21.00
s prihodom v Piran ob 21.30.

AVTOTRANSPORTNO PODJETJE »PREVOZ« Brežice
obvešča, da od 24. novembra 1958 preusmeri obstoječo avtobusno progo BISTRICA OB SOTLI—LJUBLJANA (preko Bizelskega, Brežic, Sentjerneja, Novega mesta, Zužemberka) preko Brežic, Novega mesta in Trebnje, od Novega mesta do Ljubljane po avtocesti:
Bistrica ob Sotli 4.45
Brežice 5.30
Kostanjevica 6.00
Sentjerneja 6.10
Novo mesto 6.50
Trebnje 7.30
Ljubljana 8.30

AVTOTRANSPORTNO PODJETJE »PREVOZ« Brežice
obvešča, da od 24. novembra 1958 preusmeri obstoječo avtobusno progo BISTRICA OB SOTLI—LJUBLJANA (preko Bizelskega, Brežic, Sentjerneja, Novega mesta, Zužemberka) preko Brežic, Novega mesta in Trebnje, od Novega mesta do Ljubljane po avtocesti:
Bistrica ob Sotli 4.45
Brežice 5.30
Kostanjevica 6.00
Sentjerneja 6.10
Novo mesto 6.50
Trebnje 7.30
Ljubljana 8.30

KONCERTI
Igor Ozim bo koncertiral nocoj v Filharmoniji za modri abonma. Pri klavirju Marilan Ljupčevšek Spored obsega Beethovno »Molodno« in Bartokovo 2. sonato ter virtuozno skladbo Nina, Milhauda, Ravelja, Lidovskega in Paganinija. Opozorjamo na točen začetek koncerta ob 20.15.

MARIBOR
Petek, 21. novembra
Dežurna lekarna: »Tabors, Trg revolucije 3.

ZREBANJE OBVEZNIC II. LJUDSKEGA POSOJILA
Beograd, 20. nov. (Tanjug) Večraj je bilo v Beogradu 16. javno zrebanje II. ljudskega posojila. Amortiziranih 261.700.000 din. dobitki pa znašajo 70.495.000 din.
1. AMORTIZIRANE OBVEZNICJE
Amortizirane so obveznice, ki imajo naslednje številke v vseh serijah:
23. 47. 79. 91. 118. 155. 167. 168. 183. 200. 284. 306. 355. 352. 402. 424. 482. 490. 491. 504. 510. 525. 549. 586. 570. 579. 586. 587. 588. 606. 619. 675. 680. 681. 707. 755. 766. 785. 788. 798. 807. 823. 827. 906. 918. 925. 930. 982. 992. 994.
2. IZZREBANJE DOBITKI
Dobitke 100.000 din je dobila obveznica serije 142, številka 116. Dobitki 50.000 din so dobili št. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE — MARIONETE
Levstikov (Sentjaskovski) trg št. 2
Sobota, 22. nov. ob 17. uri: J. Penzov — N. Simončič: »Zlata ribica«. Zaključena predstava za trgovsko podjetje »Progerija«.
Ob 20.30 uri: Oscar Wilde: »Srečni princ«. Izven. Za odrasle.
Nedelja, 23. nov. ob 11. uri: Oscar Wilde: »Srečni princ«.
ROCNE LUTKE
Resljeva c. 38
Nedelja, 23. nov. ob 17. uri: A. Papler: »Hudobni graščak«.
Prodaja vstopnic od 36 do 10. do 12. ure in 10.00 ure pred pričetkom predstave pri gledališki blazinji. Rezervacije na telefon 32-020.

AMORTIZIRANE OBVEZNICJE bodo izplačane v naslednjih serijah: 1. januarja 1951 do 31. decembra 1958, ki znašajo 400 din za obveznice po 1000 din, 200 din za obveznice po 500 din, 80 din za obveznice po 200 din, 40 din za obveznice po 100 din.
b) V znesek izzrebanega dobitka je všetera tudi naslednja vrednost obveznic in z izplačilom dobitka obveznica docela izplačana.
Izzrebanim obveznicam z naslovno vrednostjo 1000 din pripadajo naslednje dobitke, obveznicam po 500 din polovico dobitka, obveznicam po 200 din petina dobitka in obveznicam po 100 din četrtina dobitka.
Obveznicam, izzrebanim z dobitkom, pripadajo tudi 5-odstotne obresti od 1. januarja 1951 do 31. decembra 1958 v zneskih kakor po a).

AMORTIZIRANE OBVEZNICJE in izzrebane dobitke bodo izplačevali 15 dni po zrebanju, to je 4. decembra 1958.
Izzrebane obveznice izplačujejo blaginje vseh poslovnih enot Jugoslovanske investicijske banke in Narodne banke ter komunalne banke in banke, ki imajo proti predložitvi obveznice.
Izplačilo izzrebanih obveznic zadržava v treh letih od dneva dosepelosti v izplačilo.
POPRAVEK
Osmrtnica Janez Strajnar, objavljena 20. nov. Pogreb bo dne 21. nov. ob 15.30 in ne 14.30 kot je bilo objavljeno.

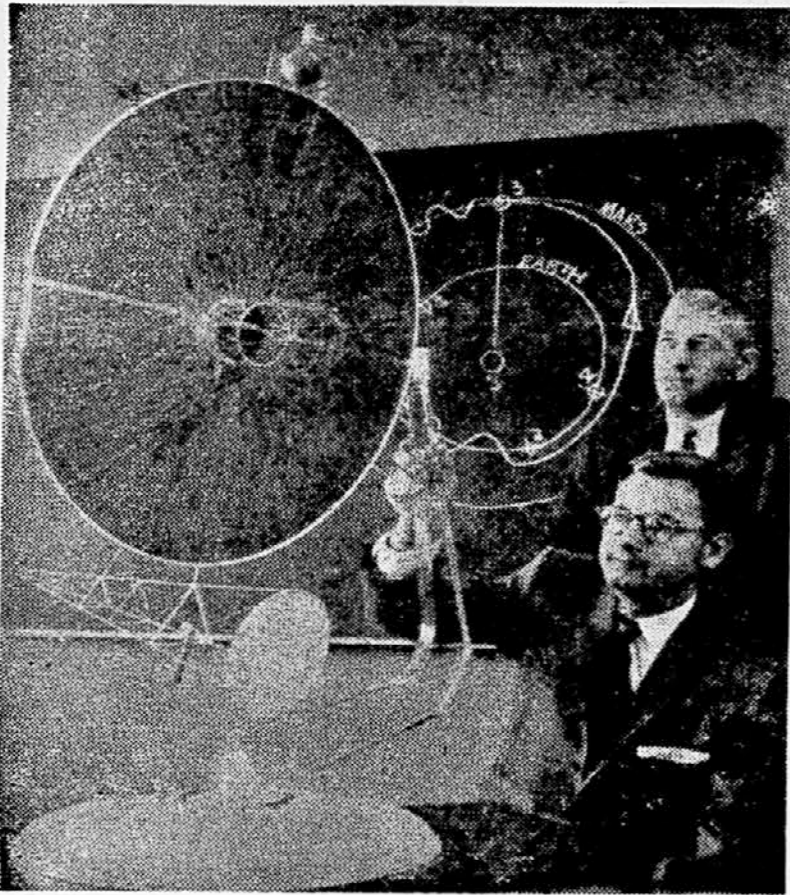
Potrjeni v nelzmerilni žalosti, sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je nenadoma za vedno zapustil naš nadvse ljubljani, predobri mož, očka, brat, stric in svak
AVGUST REJČ
KRZNAJSKI MOJSTER
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne 22. novembra 1958, ob 15.30 iz Nikolajeve mrliške veže na Zalah. Globoko žalujoča žena PAVLA roj. ZUPANČIČ, hčerka TATJANCA, sinko MATEVEŽ, bratjec MILAN, JOSKO, VIKTOR, sestra DRAGA z družinami in ostalo sorodstvo.
Ljubljana, Kranj, Valjevo.

KONCERTI
Igor Ozim bo koncertiral nocoj v Filharmoniji za modri abonma. Pri klavirju Marilan Ljupčevšek Spored obsega Beethovno »Molodno« in Bartokovo 2. sonato ter virtuozno skladbo Nina, Milhauda, Ravelja, Lidovskega in Paganinija. Opozorjamo na točen začetek koncerta ob 20.15.

MARIBOR
Petek, 21. novembra
Dežurna lekarna: »Tabors, Trg revolucije 3.

ZREBANJE OBVEZNIC II. LJUDSKEGA POSOJILA
Beograd, 20. nov. (Tanjug) Večraj je bilo v Beogradu 16. javno zrebanje II. ljudskega posojila. Amortiziranih 261.700.000 din. dobitki pa znašajo 70.495.000 din.
1. AMORTIZIRANE OBVEZNICJE
Amortizirane so obveznice, ki imajo naslednje številke v vseh serijah:
23. 47. 79. 91. 118. 155. 167. 168. 183. 200. 284. 306. 355. 352. 402. 424. 482. 490. 491. 504. 510. 525. 549. 586. 570. 579. 586. 587. 588. 606. 619. 675. 680. 681. 707. 755. 766. 785. 788. 798. 807. 823. 827. 906. 918. 925. 930. 982. 992. 994.
2. IZZREBANJE DOBITKI
Dobitke 100.000 din je dobila obveznica serije 142, številka 116. Dobitki 50.000 din so dobili št. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375.

NACRTI ZA POLET NA MARS

Richard D. White (na sliki stoji) in Henry K. Hebler, astronautična projektanta družbe Boeing Airplane Company, sta izdelala maketo vesoljskega vozila, namenjenega za polet na Mars. To bo stroj brez pilota. Premera ima 12 m, težak je 300 kg. Izstrelili ga bodo z neke satelitske postaje v višini 600 km nad zemljo. Deloval bo s pomočjo sončne energije. To vesoljsko vozilo bo potrebovalo tri leta za pot do Marsa, okoli njega in nazaj do izstrelne baze. Opremljeno bo z mnogimi merilnimi instrumenti. Opazovanja bodo posredovali na Zemljo televizijski aparati. Vozilo bodo uravnavali elektronski možgani; pomagal jim bo še posebni razpoznavni sistem po zvezdah.

Velika prihodnost gospodinjstva plina

Pred dvajsetimi leti je kazalo, da je uporaba plina v gospodinjstvu odklenala. Električni tok mu je bil prehod tekme. Plinarne so začele izgubljati odjemalce. Med leti 1929 in 1938 se je število Parižanov, ki so uporabljali plin, zmanjšalo za 20 odstotkov. Na vseh svetovnih borzah so delnice električnega

toka in nafte potisnile plin v ozadje. Po končani svetovni vojni pa je bila industrija plina popolnoma na tleh.

Po letu 1950 se je pa zgodilo nekaj nepričakovanega. Uporaba plina v gospodinjstvu neprestano raste in ni tvegana trditve, da doživlja plin prepoved in da ga čaka neslutena prihodnost. V Franciji je stanovanjsko vprašanje zelo kritično. Ne samo, da primanjkuje stanovanj, temveč je večina prostora v obupnem stanju. Nekaj let je preteklo, kar so se odgovorni organi lotili tega problema. Doživeli so uspehe, za kar se morajo zahvaliti predvsem plinu.

Polž star 500 milijonov let
Na zadnjem kongresu zoologov v Londonu so govorili tudi o kamenini polža, ki so ga našli pred dvema letoma v Mehikiškem zalivu. Takrat so ga bili spravili v steklenice kakor tudi ostale kamene njegovih živalskih sorodnikov, vendar so jo identificirali šele pred nekaj tedni. Ta vrsta polža je doslej manjkajoči člen med mehkužci in vretenčarji. Živela pa je pred nekako 500 milijoni let. S tem odkritjem je stopila v ozadje »coelocantha«, riba, stara že 300 milijonov let, vmesni člen med ribami in dvoživkami.

Varnostno steklo

Avtomobilska stekla so izdelana iz dveh steklenih plasti, med katerima je folija iz plastične mase. Takšna šipa se sicer ne razbije, vendar morejo drobni stekleni drobtini, ki se odkrušijo pri udarcu, raniti šoferje in potnike. Novo steklo tovarne Dow Corning Corp. pa je iz enotne plasti plastične mase. »Steklo« so preizkusili v letalstvu. V letalih se je plastično steklo zelo dobro obneslo, ker prenese temperaturo od -40 do +170 stopinj.

Številke so dovolj zgovorne: lani so v stara, nezdrava in revna stanovanja postavili 600 tisoč grelcev vode, 400 tisoč pečic in 100 tisoč radiatorjev. Uporaba električnega toka bi bila predraga. Ljudje so se zatekli k plinu. Neprestano padajo rekordi: vsako leto dobijo plinarne 100 tisoč novih potrošnikov; leta 1961 bo uporaba plina štirikrat večja kot v letu 1938.

Prepoved plina je posledica načrtnega desetletnega dela in 180 milijard dolarjev investicij. Po vsem svetu hite posnemati Francoze, ki jim drzni načrti že prinašajo sadove. Zlasti strme nazivno domislica, s katero so Francozi zaslužili milijarde.

V februarju je povpraševanje po plinu štirikrat večje kot v avgustu. Tovarne niso mogle zadovoljiti potreb, čeprav so delale s polno paro. Potreben bi bil rezervoar, ki bi pozimi z nakopičenimi zalogami pomagal plinarjem. Racuni so pokazali, da bi moral biti višji kot slovit Eiffelov stolp in večji kot Trg revolucije v Ljubljani. Denarja za to seveda ni bilo.

V bližini Versaillesa so odkrili v globlini 350 metrov 5 km dolgo in 3 km široko plast peska. Obdaja ga ilovica, skozi katero plin ne more prodreti. V pesek so iz 340 km oddaljenih plinarn iz Loraine napeljali 340

milijonov kubičnih metrov plina. Vsrkal je vso ogromno količino, ki je ne bi spravil pod streho še tako velik rezervoar. V februarju, ko pritisne v Parizu mraz, začne črpati plin iz peska in ga po ceveh pošiljati v 35 km oddaljeni Pariz.

Drobiž

V naslednjih mesecih se bo predelavstvo Izraela pomnožilo z novimi priselenci - Zidi iz vzhodnoevropskih držav. Romunski Zidi so se že pričeli priseljevati, v kratkem pa pričakujejo še priselence iz Madžarske. Ocenjujejo, da bo znalo število emigrantov v naslednjih šestih mesecih najmanj 50.000. Za 4000 priselencev v oktobru je več kot dvakrat višje od povprečja prejšnjih mesecev.

V Aspripogosu v Grčiji je pričela obratovati nova državna rafinerija nafte. Rafinerija ima zmogljivost 1.348 tisoč ton nafte letno. Zrazena je z nemško-ameriškim kapitalom. Finska trgovska mornarica nazadnje. Konec oktobra meseca je imela Finska 547 trgovskih ladij s skupno tonazlo 769.505 bruto registrskih ton. Kar je za 7500 ton manj kot v začetku leta.

NEPRIJETNA POMOTA

— Banka je v sosodnji hiši!

VELIKA STAVA

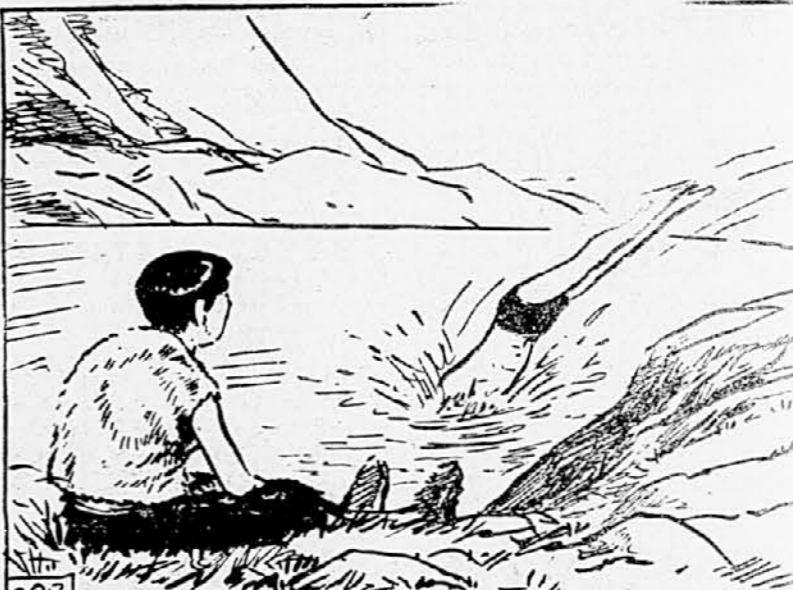
PO POVESTI SAMUELA GOVILLA RIŠE MIKI MUSTER

286. Desno od njiju je šumela v tenkih curkih voda preko skal in se odbijala od njih. Vsenakrog so pršile vodne kapljice in ju ovijale v lahno meglico. Paziti sta morala na vsak prijem, prsti se niso mogli trdno oklepati vlažnega kamena. Včasih se jima je izpod mokasinov izprožil kamen in z glasnim pljuskom padel v globoki tolmun.

287. Na vrhu pečine sta opazila da potoka še ni konec. Pred njima se je v razdalji kakih pet sto metrov dvigala nova še višja pečina, čez katero se je prav tako spuščal slap. Voda se je peneč in šumeč izlivala v okroglo planinsko jezercce. Pečina je bila tako visoka in strma, da sta kmalu uvidela, da je ne bosta mogla preplezati.

288. Od naporenega plezanja sta bila tako upehana, da sta sedla na z mahom obraščeno skalo in počivala. Potem se jima je zahotelo kopanja v čisti, kot steklo prozorni jezercce vodi. Peter je odvrgl obлеко in skočil v jezercce. Iztegnil je noge, da bi dosegel tla, ki jih je videl čisto pod seboj — toda ni se mogel dotakniti tal.

Nova vrsta goveje živine

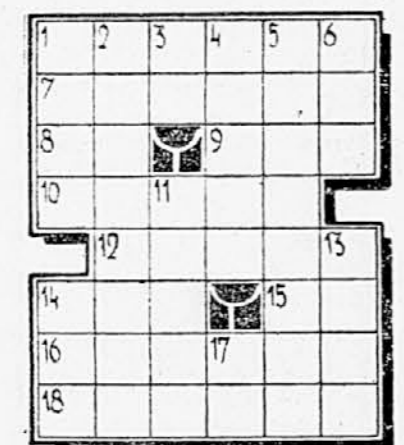
Na neki poskusni postaji na jugu ZDA poskušajo agronomi že nekaj let ustvariti posebno raso krav, ki bi bile pripravne za tropске in ekvatorialne predele. Ta goveja rasa bi morala biti izredno odporna proti različnim boleznim, kot hrana bi ji moralo zadostovati tudi gr

mičevje, dajati bi morala obilo mleka kljub velikim vročinam, ki je druge vrste goveda ne prenesejo. Zato agronomi znanstveniki proučujejo vpliv vročine na živalski organizem ter količine energije, ki jo je mogoče pridobiti z vrenjem iz različnih vrst trave. Za selekcijo pridejo v poštev evropske krave, ki dajejo veliko mleka, a slabo prenašajo vročino, in pa indijsko govedo zebu, ki daje malo mleka, zato pa dobro prenaša vročino.

Vsekakor bo preteklo še mnogo let, da bo ta selekcija dala zadovoljive uspehe. Če bodo znanstveniki uspeli bodo rešili lakoto mnogo milijonov ljudi v vročih krajih, ki trpe stalno pomanjkanje.

KRIŽANKA

VODORAVNO: 1. zdravilna rastlina, 7. toda, 8. kratica za glasbeno delo, 9. žensko ime, 10. postrežek, 12. učenec, 14. staro-egiptovski božanstvo, 15. kratica za stelovalno društvo, 16. ubožnik, 18. postavim se v nevarnost, drznem se.

NAVPIČNO: 1. reka, ob kateri leži Shakespeareovo rojstno mesto, 2. pravilnični duh Krkonošev, 3. kratica za neznanca, 4. nedosežen vzor, 5. azijski polotok, 6. naplavalce, 11. glasbena oznaka za »prijetno milo«, 13. zardevam, 14. namizno pregrinjalo, 17. naša kratica ene izmed naših ljudskih republik.

RESITEV VČERAJŠNJE ZLOGOVNE KRIŽANKE
VODORAVNO: 1. Frankopan, -coz, 4. leki, 5. Bistrica, 6. gorana, 7. Kokra, -klij, 9. Titicača.

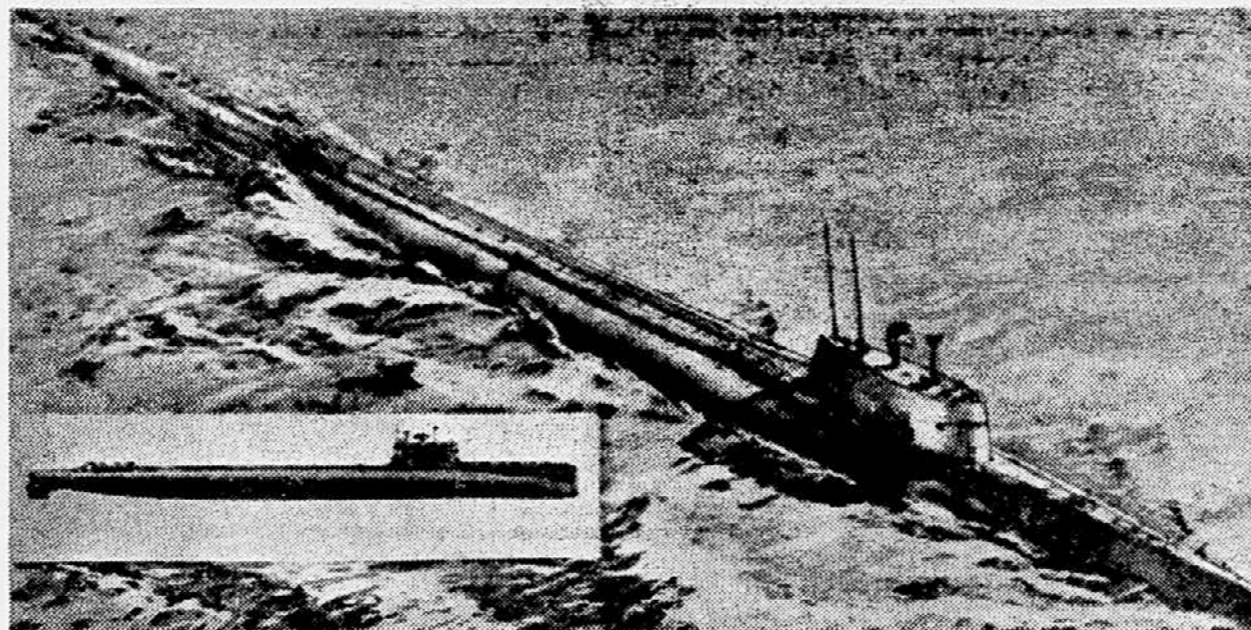
Tkanina za vsako vreme

V Franciji so začeli izdelovati tkanine, ki so prepojene z mikroskopsko majhnimi kristali aluminija. Znano je, da aluminij ne odbija samo vidno svetlobo, temveč tudi infra rdečo. Nova tkanina je zato idealen toplotni izolator. Se kovinsko sveti, kar je nekoliko neprijetno in nenavadno za oko, dotik pa je mehak in prijeten. Razen tega ima vse ostale dobre lastnosti navadnih tkanin: se ne obrabi hitro, prepušča zrak, ohrani obliko, se da rezati itd.

Proizvodnja zelo čistih kovin

Za proizvodnjo zelo čistih kovin se je uveljavil nov postopek, ki je sorazmerno cenen. Redke kovine elektrolitsko pretale v peči v vakuumu. Katoda je iz wolframovega obroča, anoda pa je kovina sama. Za dobivanje zelo čiste kovine je treba postopek ponoviti samo dvakrat. Tako čistijo kovine titan, niobij, tantal, cesij in druge.

Atomske podmornice - za mir

Najnovejše pridobitve Amerikancev na področju atomskih podmornic prav gotovo niso pomembne le z vojaškega stališča. Z njimi so se odprle nove možnosti tudi za trgovsko mornarico. Razdalja London-Tokio, ki znaša po običajni morski poti 18.000 km, se je zmanjšala s podmorsko potjo pod tečajem na 10.000 km. Predvidevajo, da bodo podmornice že čez 10 let prevažale po isti poti petrolej z Aljaske v Evropo. Seveda bo uporaba atomskega podmorskega motorja v trgovske namene izredno draga, vendar so se Angleži, Amerikanci in Japonci že lotili tega problema. Tudi Italijani že gradijo svojo prvo atomsko podmornico, ki ji bo ime »Jules Verne«.

»Saj prav to poskušamo že ves čas. Admiral Stack je pripravil zakuriti v kotlu, vendar potrebuje najprej gorivo. Rad bi začel izvajati posebni projekt tako, da bi kar tule v podmorniškem oporišču, pod njegovim neposrednim nadzorstvom, odkrili, kaj je pravzaprav narobe. Za ta projekt potrebuje častnika, ki bi bil pri vsej stvari prav tako prizadet kot on sam.«

»Se nikoli nisem videl Blunta tako razgretega. V štabu so imeli okrog tega verjetno nič koliko bolečih razprav. »Jaz sem tisti, ki ga potrebujete,« sem rekel naglo, »dovolite mi, da poskusim. Pravzaprav imam tudi nekaj svojih misli.« Neposredno pred tem v resnici nisem imel nobenih posebnih misli, čeprav sem razmišljal o tem že dosti prej. »Poglejte,« sem rekel, odložil palico in vstal. Opetekaje se sem odkorakal čez vso sobo in se spet vrnil. Komaj zazdravljena noga se mi je tresla. »Ste videli? Čez dva tedna bom vrgl palico v kotl!«

»Lažete, Rich!« se mi je režal Blunt. »Vprašal sem zdravnike, kako je z vami, pa so mi rekli, da se je vsaj še mesec dni ne boste rešili. Toda če si želite tega dela, bom poskusil nagovoriti admirala, da ga izročijo vam.«

Od veselja bi naglas zavriskal. Se isti dan sem sedel in pričel prebirati material o torpedih. Takoj sem spoznal, da si je nekdo že temeljito prizadeval; podatki so bili namreč urejeni in klasificirani. V splošnem bi lahko razvrstili najpogostnejše pritožbe takole: zadetki z zatajtvijo, to se pravi, da je bilo jasno, da je torpedo zadel, pa ni eksplodiral; plovba pod tarčo, torpedo je plul pod tarčo, ne da bi ji prizadejal kakšno škodo; prezgodnje eksplozije — torpedo je eksplodiral, še preden je trčil ob tarčo.

Vžigalnik v glavi torpeda je imel neki del, čigar tajnost je bila pred vojno zelo skrbno zastražena. Ta del je moral sprožiti eksplozijo, ko je prišel torpedo v magnetno polje ladje. Tisti torpedi, ki bi torej pluli pod ladijskim gradljem, bi morali eksplodirati nekoliko pod njo in ji raztrgati lupino. Nekateri so delovali pravilno. Morda je bila eksplozija pod levo spremljevalko, ki nas je zasledovala ob zadnjem napadu

in ki jo je razklalo na dvoje, prav te vrste. In prav to je povzročilo, da je tisti torpedo, ki je na patrolji ob Palauju krožil okrog nas, odplul, ko nam je šel nad glavo; spomnil sem se, da je pred detonacijo trikrat opisal polni krog. Jasno je bilo, da je v delovanju tega dela sprožilnega mehanizma nekaj narobe. Kriv je bil tudi neeksploziranih torpedov, ki so pluli pod tarčami, in prezgodnjih eksplozij.

Ce pa je torpedo zadel v ladijski bok, ga je moral sprožiti neki drugi del sprožilnega mehanizma. Neko poročilo, ki se je ukvarjalo s takšnim primerom, je bilo podčrtano z rdečim svinčnikom in je tudi drugače kazalo vsa znamenja, da se je z njim že nekdo ukvarjal. Poročalo je o izkušnjah nekega kapitana, ki je poškoval in zaustavil neki tanker sredi oceana. Spremljevalce ni imel ne na morju ne v zraku, vendar podmornica ni smela na površje, ker je imel tanker na palubi topove. Sicer so bili pogoji najboljši — vreme je bilo sončno in mirno. Sedel je tam in streljal, spuščal v ladjo torpeda za torpedom, tako kot smo streljali mi na preizkuševalni operaciji v pristanišču Newport. Eksplozija ni nobeden. Izstrelil jih je petnajst, osem od teh v najugodnejših okoliščinah in razen pri začetni salvi ni bilo niti najmanjšega dvoma, da so vsi gotovo zadeli tarčo. Toda eksplozija je samo torpedo iz začetne salve, ki je naključno plul blizu vijakov.

In plovba pod gradljem; zakaj so nekateri torpedi, ki so jih nastavljali za plovbo deset čevljev pod površino, pluli pod ladjami, ki so segale gotovo več kot dvajset čevljev globoko. Eden ali dva kapitana sta takoj ob začetku vojne teoretizirala, da morajo imeti japonske ladje posebno plitvo dno, a to še vedno ni mogel biti pravi odgovor. Naletel sem na poročila o nekaterih poizkusnih streljanjih v Brisbanu, kjer so pošiljali šolske torpede skozi mreže. Ko so potem potegnili mreže iz vode, se je izkazalo, da so bile luknje, ki so jih naredili torpedi, dosti globlje kakor so pričakovali. Poročilo o tej najdbi so poslali v Washington, vendar od tam ni bilo nikakršnega ukaza za ustrezno akcijo.

Pogovor z admiralom Smallom mi je povedal skoraj do-

besedno isto kot pomenek s kapitanom Bluntom. Povedal mi je, da je to njegov osebni načrt. Jaz naj bi bil »častnik za projekt«, ki naj bi zasledoval vse, kar se je pripetilo novega, in primerjal novega poročila s tistim, kar smo že odkrili. Mimoregde je rekel, da je že sit tega, da mora pošiljati torpede v podmornicami vse do Japonske samo zato, da bi ugotovili, da so zanič. »Preizkušali jih bomo prav tukajle in to z bojnimi glavami!« je rekel.

Zato sem nekaj dni ril po velikih, nepreglednih kartah Havajskih otokov in iskal kraj, ki bi bil primeren za tisto, kar je imel v mislih admiral Small. Ker sem imel topografske karte, primernega kraja ni bilo težko odkriti: potrebovali smo visoko, strmo pečino, ki bi se spuščala naravnost v globoko morje. Kraj je moral biti tak, da bo na njem dovolj prostora za to, da se bo podmornica približala in za to, da bo plul torpedo proti skali brez nevarnosti, da bi treščil v dno. Dno pa je moralo biti peščeno, da bi po zadetku lahko našli ostanke torpeda.

Ne dosti pozneje — kaka dva tedna, še vedno sem se opiral na palico — sem stal na krovu Skiijačka, ki je izstrelil v pečino dobro salvo bojnih torpedov. Eden izmed štirih je eksplodiral — ostali so zatajili. Potem so šli na delo potapljači in nato smo nekaj dni brskali po vsaki ribi, da bi ugotovili, kaj je narobe.

Razen tega smo izstrelili nekaj torpedov na najboljši strelni razdalji skozi vrsto mrež in beležili, kako globoko je plul torpedo skozi vsako zaporedno mrežo.

S temi strelji skozi mreže in poskusnimi eksplozijami smo si nabrali precejšen zaklad podatkov. Da bi jih dobili še več, smo privezali na neko poslopje jekleno vrvo in spustili po njej navzdol bojno glavo torpeda, ki je bila napolnjena s peskom namesto s TNT — spodaj pa je morala glava trčiti v jekleno ploščo. Uporabili smo nekaj vrvi z različnim naklonskim kotom, da bi preizkusili različne vpadne kote pri zadetku, skrbno pa smo izbrali tudi višine, da bi dobili potrebne hitrosti.

